

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Deák Ferenc öröksége.

Budapest, március 25.

Az a pohárköszöntő, amelylyel szombaton este Széll Kálmán a *Belvárosi Polgári Kör* lakomáján báró Podmaniczky Frigyes üdvözlésére választott, nemcsak külső körülményeinél fogva nevezetes. Ámbátor kétségtelen, hogy ezek a külső körülmények is eléggé érdekesek. A szabadelvűpárt elnöke felköszöntötte a szabadelvűpárt vezérét; a Deák Ferenc egykori kerületében ünnepelte a kerület mostani képviselője Deák Ferenc örökségének legitím kezelőjét, Deák Ferenc politikai tradícióinak leghivatottabb, leghüségesebb képviselőjét. Érdekes találkozása ez a külső körülményeknek, de még érdekesebb az a tartalom, amelylyel Széll Kálmán ezt az érdekes keretet kitöltötte.

Sülszerűbb és összehangzottabb keretet képzelni sem lehet annál a magasban szárnyaló parafrázisnál, amelylyel Széll Kálmán Deák Ferenc örökségét szombaton este magyarázta. A *genius loci* ezt a parafrázist szinte kihívta és illetékesebb ajakról ez a parafrázis el nem hangozhatott, mint a Széll Kálmán ajakáról. Azt az örökséget Széll Kálmán a leltár kedvezménye nélkül vette át az ő politikai mentorától, akinek hűséges, lelkes tanítványa volt ifjkorában, s akinek a tanításait most, egy hosszú államférfiúi pályának sikereiben gazdag delelőjén a régi hűséggel, a régi lelkesedéssel, de tapasztalatokban, tudásban, erőben gyarapodva értékesíti az ország javára. A kitűnő tanítványból elsőrangú mester lett az időnek, a tapasztalatoknak, a küzdelmeknek érlelő hatása alatt. És amiről cselekedetekkel napról-napra tanúságot tesz, azt mesteri módon, nemes plasztikával állítja elébünk néhány rövid szóval.

Deák Ferenc hagyatéka az ő programja. Miben áll ez a program? A megszokott

közjogi alapon, liberális irányban vinni az ország ügyeit. Ez volt a hagyatéka a haza bölcsének, ez a programja a szabadelvű pártnak és Széll Kálmánnak. A közjogi alap és a liberalizmus együtt teszi ezt a programot; ez a kettő adja annak a hagyatéknek a teljességét. Akármelyiket veszszük el belőle, megcsontítottuk Deák Ferenc örökségét. Sem a közjogi alap a liberalizmus nélkül, sem a liberalizmus a közjogi alap sértetlensége nélkül, hanem a kettő együtt, elválaszthatatlanul.

Volt idő, mikor a liberális párt hajójából kidobni készültek, mint fölösleges terhet az örökségnek egyik alkotó elemét, a közjogi alap változatlanóságát. És ekkor előállottak az örökség hűséges őrei és megmentették a hajót, a teljes rakománnyal együtt. A hajót most nem fenyegeti veszedelem, az erőskezü, erős szemű, bölcs kormányos viszi előre biztosan, nyugodt bátorsággal, s a lecsöndesült hullámok szeliden engedelmeskednek akaratának. És a jó kormányos hirdeti fennen, hogy hallják meg mindenek: a hajónak fölöslegesterhe nincs; minden, ami rajta van, egyenlően drága, az egész rakomány együvé tartozik, oszthatatlanul, megbonthatatlanul. A hajónak egész leggénysege az egész kincset védi.

Ott, a Deák Ferenc kerületében, Deák Ferenc hűséges tanítványa tett hitvallást hűségéről. Az ő erős hitében, hűségében bizva, bölcsességét és erejét tudva, hűséges, bölcs és erős vezetését híven követi a liberális közvélemény. Deák Ferenc örökségét megnyugvással látja az ország Széll Kálmán beszédében. Ennek az örökségnek a szelleme szólalt meg a belvárosi polgársághoz intézett szavaiban. Ennek az örökségnek a szelleme sugárzik ki egész kormányzatából, melynek programjában teljesen egyenrangú két főtényező: a közjogi alap és a liberalizmus.

BELFÖLD.

A kvóta. A közügyi kiadásokhoz való hozzájárulás arányának megállapítása tárgyában kiküldött országos bizottság ma a képviselőház egyik tanácskozási termében ülést tartott, melyen a kormány részéről Széll miniszterelnök és Lukács miniszter voltak jelen. A bizottság megválasztotta elnökének Tisza Kálmánt, jegyzőjének és előadójának Falk Miksát.

Széll Kálmán miniszterelnök ezután felolvassa az osztrák miniszterelnök átiratát, aki azt az óhaját nyilvánítja, hogy a kvótaküldöttségek legközelebbi ülése e hó 28-ikán, még pedig tekintettel arra, hogy legutóbb az üléseket Budapesten tartották, Bécsben tartsák meg és hogy minden előzetes írásbeli üzenetváltás mellőzésével azonnal a szóbeli tárgyalás kezdődjék. A küldöttség ily értelemben is határozott.

Dr. Falk Miksa előadó kérdéstintéz a pénzügyminiszterhez, hogy az utolsó adatok, amelyek alapján a magyar küldöttség számításait tette, az 1897. évi zárszámadásokkal végződjen, nem volna-e abban a helyzetben, hogy újabb adatokat terjesztszen elő.

Lukács László pénzügyminiszter megígérte, hogy az adatokat az 1898. évi zárszámadások eredményeivel ki fogja egészíteni és ezeket a legközelebbi napokban szét fogja a küldöttség tagjai között osztani.

Végül megválasztotta a küldöttség a hetes albizottságot, melynek tagjai: Tisza Kálmán, dr. Falk Miksa, Horánszky Nándor, Láng Lajos, Lukács Antal, Mattekovics Sándor és Pulszky Agost.

A küldöttség legközelebbi ülése március 28-án délelőtt 11 órakor Bécsben, a magyar minisztérium épületében lesz. Ugyanaz nap délután alkalmasint már a hetes albizottságok is tárgyalni fognak.

Prága, március 25.

A *Narodny Listy*-nek jelentik Bécsből: A kvóta-bizottság ülésén a 654 : 346 arányt az összes urakházbeli tagok megszavazták s velük együtt Javorski, Abrahamovics, báró Schuegel és Kathrein. A *Narodny Listy* értesülései szerint a képviselőházban ennek a javaslatnak nem lehet megnyerni a többséget.

TÁRCA.

Girafa hercegnő története.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: W. de Paulowski.

Ifjkoromban, amikor még nem voltam nagykorú, tehát azt tehettem, amit akartam, egy szép napon elhatároztam, hogy megtanulok arabul.

Hogy a Szajna partján sétáltam, az egyik antikváriusnál megláttam egy régi kötetet, amely arab nyelven volt írva. Az egész egy történet volt s az arab szöveg fölül fel volt jegyezve az arab szavaknak megfelelő francia kifejezés. Így hát hosszas munka után sikerült, úgy a hogy, megértésem nagyjából a szöveget.

A történet egyike volt a világ legcsodálatosabb történeteinek. És csak egy kis fantázia kellett hozzá, hogy ezer meg ezer új részlettel gazdagítsam az a nélkül is érdekes mesét.

A könyv elején egy igen-igen öreg hercegnőről volt szó, akinek Girafa-Giraf volt a neve. Hogy tovább olvastam a könyvet, ez a hercegnő férjhezment egy gazdag kereskedőhöz, s a könyv vége felé már csak hat és fél esztendő volt!

Igy hát bizonyára valamely gonosz arab szellem közreműködése folytán ez a Girafa hercegnő felforgatta a természet összes törvényeit és a helyett, hogy öregedett volna, egyre fiatalabb lett. Az az impresszió volt tehát, hogy Girafa hercegnő — születéssel fogja végezni hosszú és érdekes életét.

Ugy gondolkodtam, hogy amikor Allah a földre küldte, a lelke így szólt az Urhoz:

— Allah, Allah, miután én most azért me-

gyek a földre, hogy egy asszony testének adjak életet, arra kérek, hogy tégy velem csodát. Ne legyek én olyan, mint a többi halandó. Add, hogy öregnek szülésem és enged meg, hogy életem végét fiatalon töltsen...

Erre bizonyára így felelt Allah:

— Ez az eszme oly bolond és olyannyira neveléses, hogy teljesíteni fogom kérésedet. Öregnek fogsz születni, aztán csinálj, amit akarsz, végül pedig már egészen fiatal leszel.

Igy gondoltam én ki ennek a csodálatos történetnek a keletkezését. Képzeltük, hogy az arab moralista mily érdekes dolgokat tud írni az ilyen helyzetekről.

Ime:

Girafa hercegnő, aki eleinte öreg és elhagyott, nem ismeri azokat az örömeket, amelyeket az emlékezés ad az öregségnek. Környezete hülyének tartja, de azért mivel egyre fiatalodik, egyre gazdag kereskedő beleszeret és megkéri a kezét. Egyre fiatalodik, mondom, de ez egyre nagyobb fájdalmat okoz neki. Mindenféle arcfestéket és pudert használ, hogy öregnek lássék, de nem tud magán segíteni. Folyton fiatalabb lesz, termete egyre kisebbedik s egyre nagyobb ijedséggel érzi, hogy közeledik születésének — azaz halálának — órája.

Férje, akinek viszont kelemetlenül esik az a gyanu, hogy egészen kis gyereklányt vett feleségül, elhagyja őt. A szegény Girafa hercegnő akkor már kis baba, végül szopósgyerekké válik, majd eltűnik a semmiségbe.

Ez a történet nekem roppantul tetszett. Fogtam a könyvet, s elvittem egy ismerősömhez, aki a keleti nyelvek tanára volt.

— Nézze — mondtam neki — ilyen furesz történetet még nem olvastott. Olvassa csak el ennek az egyre fiatalodó hercegnőnek a meséjét.

A tudós átfutotta a könyvet.

Aztán így szólt:

— Mondja csak, maga orientalista?

Bátran feleltem:

— Az vagyok.

— No hát akkor csalódik.

— Ugyan miért?

— Mert ön mindennek nevezheti magát, csak orientalistának nem. Girafa hercegnő története igen régi és közismert történet. Ez a hercegnő az Azor-Beni-Krok-Miten dinasztia harmadik ágából származik (— itt még egy csomó ropposan hangzó nevet vágott a fejemhez, hogy imponáljon —). A hercegnő úgy élt, mint bárki más ezen a világon.

— Hogyan?

— Csak úgy élt, mint ön, vagy én.

— Dehogy élt úgy! Öregnek született, s gyermekkorában halt meg...

— Oh, mily naivság!

Erre már dühbe jöttem.

— Bocsanat — kiáltottam — nekem beszélhet, amit akar, én elolvastam azt a könyvet elejétől végig és...

Itt közbevágott a tudós:

— Eppen az a baj, barátocskám, hogy elejétől végig olvasta! A végétől az elejéig kellett volna olvasnia! Ha valaki azt mondja magáról, hogy orientalista, legalább is tudhatna annyit, hogy az arabok, mint a zsidók, jobbról balra írnak, s hogy az arab könyveket visszafelé kell olvasni!

Megszégyenülve távoztam, s ezen a napon végleg letettem arról a szándékomról, hogy megtanulok arabul. Ugyanis rájöttem, hogy a mesék csak addig csodálatosak és szépek, amíg az ember nem érti őket.

A Times Széll Kálmánról. A Times legutóbbi számában az osztrák viszonyokkal foglalkozván, többi között a következő megjegyzéseket teszi: Ha az osztrák parlamenti vizsálat nem sikerülne megszüntetni, úgy Magyarország kétségtelenül előnyben volna Ausztria fölött a kiegyezés kérdésében. Annnyival inkább, mert Széll, a magyar miniszterelnök. olyan nagy tehetségű államférfi, aki készen áll bármely eshetőségre. Hanem azért alaptalan az a vád, mintha Magyarország kárörömmel nézné az osztrák zűrzavart. A magyarokat politikai érzékük megvédelmezi ilyen bolondságtól. Azonfelül a magyar politikának élelétáru vezéremberei ired jól tudják, hogy Magyarország nem járulhat maradandó haszon Ausztria bajainak súlyosabbá tételéből.

Az összeférhetetlenségi törvény.

Budapest, március 25.

Az összeférhetetlenségi törvény revíziójára kiküldött bizottság *Fest Lajos* elnöke alatt ma délelőtti 11 órakor folytatta tanácskozását. Jelen voltak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László* pénzügyminiszter, *Plüss Sándor* igazságügyminiszter, *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter, *Kiss Pál* államtitkár.

A tárgyalás a javaslat 5. §-ának folytatódólagos tárgyalásával kezdődött. *Kristóffy József* a c) és d) pontok módosítását kérte.

Papp Géza a módosítást ebben a formában ajánlja elfogadásra: A c) és d) pontban foglalt tilalom nem terjed ki iparvágányok, állomások a vasutovonalak együttes használatára (peage) vonatkozó szerződésekre.

Kristóffy József hozzájárul indítványának módosításához a bizottság ezt a módosított indítványt elfogadja.

Vesztér Imre szintén nyújtott be indítványt, amelynek indoklására engedélyt kér.

Elnök: Előbb tessék felolvasni az indítványt, mert csak az indítvány meghallgatása után adhatja meg a bizottság az engedélyt az indoklásra.

Vesztér Imre felolvassa indítványát, amely szerint nem képez inkompatibilitást, ha az anyagbeszerzés az államtól történik és pedig olyan áron, mely nem különbözik lényegesen más beszerzési forrás árától. Es miután a bizottság megengedte, indokolta is indítványát. Egy részvénytársaság Ungmegyében egy 100 ezer holdas kincstári erdőből fát vesz. Az az erdő el volt hanyagolva, holott a részvénytársaság működése óta a kincstár 300 ezer forintot kap évente. Ezt a részvénytársaságot szóló létesítette és ezzel nemcsak a kincstárnak hozott jó hasznót hanem a lakosságnak is keresetet nyújtott. Nem volna tehát méltányos, ha őt lehetetlenné tennék ebben a társaságban, annál is kevésbé, mert itt az árakat a konkurrenca állapítja meg és kedvezhet másban. (Helyeslés.)

Olay Lajos az indítványhoz nem járulhat, mert az felforgatná a törvénytervezet egész szellemét.

Rohonyi Gyula előadó szintén nem járulhat hozzá és pedig azért, mert a kedvezésnek száz és száz módja van s ha a kormány az árban nem is kedvez, kedvezhet másban. (Helyeslés.)

A bizottság egyhangulag elvetette *Vesztér* indítványát.

Az 5. §. pontjánál *Kristóffy József* azokat a vállalatengedélyeket akarja kivenni, akik 90 esztendőre kaptak engedélyt, de akiknek szerződése teljesen le van bon olitva. A dolog érdeme mellett indok a kivétel megtevésére az is, mert ez megfelel a 76-iki törvény szellemének is.

Gyurkovics György ellene van az 5-ik pontnak, mert az megbíntja a vállalatok, vasutak keletkezését. Az engedélyezés a törvényhozás ellenőrzése alatt áll s ha van valami, ami nem összefér, azt az illető javaslat tárgyalása alkalmával a törvényhozás elmináhatja. A Csáky-féle indítványt annak idején nem fogadta el, mert tudta, hogy abból baj lesz. Ugy is történt. Ez indítvány elfogadása óta Horvátországban csak két vasut létesült. Hogy ez mekkora gazdasági kár, azt bővebben illusztrálni felesleges. Ezért a szakasz enyhítését kéri két módosítással.

Kabos Ferenc utal arra, hogy a haszonhajtó jogok egymásmelékire nézve az engedélyezéssel ki van merítve a kapcsolat állam és engedélyes között. Tehát kiveendő volna az összeférhetetlenség alól az engedélyes, ha közte és az állam között lezármási vagy üzleti viszony nem áll fenn, mint például a gyógyszárak engedélyezése.

Papp Géza *Gyurkovics* álláspontját nem teszi magáév, ellenben *Kabos* indítványát magáév teszi, mert az helyes és igazságos. De más formába öntve, a következő szöveggel ajánlja elfogadásra:

"Mihelyt a közhasználatú vasut, vagy csatorna építése befejeztetett, és a forgalomnak a maga teljességében átadott és az építésből és a felülvizsgálatból folyó összes kérdések végleg elintéztettek, az ezen pont alapján összeférhetetlenség nem forog fenn."

Széll Kálmán miniszterelnök itt is azon állásponton van, hogy csak ott legyen megszorítás, ahol kedvezményeket nyújt az állam. Eppen ezért a beadott módosítások között könnyű ítéletet mondani. *Gyurkovics* indítványa részben felesleges, részben pedig ellenkezik a kitűzött céllal. Ezért az engedélyes általában véve összeférhetetlen és nemcsak az, aki állami segélytől járó koncessziót kap, miként azt *Gyurkovics* óhajta. *Kabos* indítványában van valami, de talán helyes, ha ezt későbbre hagyjuk s ott tárgyaljuk, ahová a dolog tartozik. *Kristóffy* indítványát elfogadja.

Mindannyira nézve pedig kijelenti, hogy legjobbnak tartja azt a formát, amelyet *Papp Géza* javasol és a maga részéről azt tartja elfogadandónak. (Helyeslés.)

Szivák Imre kijelenti, hogy az eredeti szöveg a helyes és hogy a beadott összes indítványok rést törnek a szemeink elé tűzött célokra, vagy a legjobb esetben fölöslegesek. Az utóbbi kategória alá tartozik *Kristóffy* és *Papp Géza* módosítása. Az elsőbe a *Gyurkovics*é, mert az előleges engedélyezés stádiumában lehetők fel az összeférhetetlenségi elemek. Ez az indítvány visszaesést jelent és pedig teljes eliminálását a Csáky-féle álláspontnak, ami pedig helytelen dolog volna most, amikor az inkompatibilitás szabályozását akarjuk megcsinálni. *Kabos*sal szemben megjegyzi, hogy a haszonhajtó jog győgszertári esete helyes. De ezenkívül több haszonhajtó jog van, amire Isten menies, hogy ezt a kedvezményt kiterjesszük. Miután tehát nyilvánvaló, hogy itt a felállított elvek áttöréséről van szó, az albizottság szövegét tartja elfogadandónak.

Justh Gyula minden tekintetben hozzájárul azokhoz, amiket *Szivák Imre* mondott s így ő is az albizottság szövegét óhajta fenntartani. Itt nem az üzleti viszonyról van szó, hanem arról, hogy a koncessziót összeférhetelenné tegyék.

Ragályi Lajos osztja *Szivák* és *Justh* álláspontját és fölöslegesnek tartja a *Kristóffy-Papp Géza*-féle módosítást. A képviselőház már állást foglalt a koncesszió kérdésében, kimondván, hogy képviselő koncessziót nem kaphat. Aki pedig még megválasztása előtt lett engedélyes, az vagy befejezte már a vasut építését, forgalomba helyezését, s akkor már megszünt engedélyes lenni azáltal, hogy átruházta engedélyes jogait, s akkor a *Papp Géza*-féle módosítás nélkül sem esik ezen § alá; vagy nem adta át az általa létesített közlekedési vállalatot részvénytársaságnak, s akkor tovább is függ helyzetbe juthat, mert minden kedvezmény, melyet az illető vállalat részére kieszközöl, neki magának hasznót hajtó. Fenntartandónak véli tehát a szakaszt azon módosítással, hogy abból e szavak: „a kormány által engedélyezett” mint fölöslegesek, kihagyassanak, mert közhasználatú vasut kormányengedély nélkül létre nem jöhet.

Széll Kálmán miniszterelnök *Szivákkal*, *Justhtal* és *Ragályival* szemben hangsúlyozza, hogy nem felesleges a *Papp Géza* módosítása. Nem tagítas az a módosítás de igenis klasszikus. Nekünk nem szabad elzárkózunk attól, hogy ha valami homályos, azt felvilágosítsuk, azt kétségtelenné tegyük. Itt pedig csak erről van szó s azért nem osztja sem azt, hogy felesleges volna ez a módosítás sem azt hogy ez a módosítás áttörné az elveket, melyeket az összeférhetetlenség rendezésénél előnkül kitűztünk. Ismételtlen figyelembe ajánlja a módosítást, mint olyat, amely tisztáz, amely a kérdést felderíti. (Élénk helyeslés.)

Mandel Pál a tapasztalható nehézségeket abban látja, hogy itt különféle dolgokat foglaltak egy szakaszba, holott ha külön kodifikálták volna sokkal könnyebb volna most a szakasz tárgyalása. Elnök azt valja, hogy a korábban szerzett engedély a később képviselővé választott poigart ne tegye inkompatibilissé. Helyén valónak tartja, hogy a *Kabos* Ferenc indítványát most tárgyalják és ne később, ahol könnyen ellenmondásba kerülhetünk.

Olay Lajos: *Szivák* álláspontján van s az engedélyt a leghatározottabban azért akarja összeférhetelenné tenni, mert az engedélyekkel sok visszaélés történt.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, akire többször hivatkoztak a *Papp Géza* módosítását helyesnek tartja és éppen azért elfogadásra ajánlja. Ezzel szemben *Ragályi Lajos* módosítását nem ajánlja elfogadásra, mert az messzemenő és éppen a kitűzött célt téveszti szem elől. Általában véve figyelmezteti a bizottságot, hogy a vicinális vasutakban beállott pangást nem a Csáky-féle indítvány idézte elő, hanem a pénzügyi helyzet. Terv van most is létesíteni s amint javulni fog a pénzügyi helyzet, ismét meg fog indulni a vicinális vasutépítés. (Helyeslés.)

Kabos Ferenc nem kifogásolja a módosítást az elhalasztását, de azzal a kikötéssel, hogy aztán ezt a pontot az ő indítványával kibővítsék. *Gyurkovics* indítványát nem fogadja el, ellenben a *Papp Géza*ét igen.

Szivák Imre fenntartja, hogy elvileg nem tartja szükségesnek *Papp Géza* módosítását, de mint klasszikusnak, el lehet fogadni. A többi módosítással szemben kijelenti, hogy a vasut dolgában marad kitéve álláspontján. A haszonhajtó jogok interpretálásában azonban annyirelőre felelőssé nyilatkozott meg, hogy a szakasz új szövegét tartja szükségesnek s ezért kéri, adják ki új szövegét végezt az albizottságnak.

Kristóffy József indítványának a *Papp Géza* módosításából kiesett részét elejt, miután meggyőződött arról, hogy így is tisztázva van a dolog.

Gyurkovics György létképpen azért hozta szóba a dologot, hogy itt a tanácskozás folyamán megbeszéljék s hogy eloszlatassék az a feltétele, mintha Magyarországon a vasutépítés krime volna. Ezek után kijelenti, hogy indítványát visszavonja.

Az eredeti szöveget a bizottság többsége nem fogadja el, de egyuttal kimondta azt is, hogy nem adja ki a szakaszt új szövegében végezt. *Kabos* indítványát a többség elfogadta, *Ragályi* a magáét visszavonta. *Papp Géza* indítványát a többség szintén elfogadta.

Az 5. §. 7-ik pontjánál *Kabos Ferenc* az összeférhetetlenséget a bank- és pénzügyi-tulajdonosok mellett bármely más bejegyzett cégtulajdonosra is ki akarja terjeszteni.

Szivák Imre nem egészen érti ezt az indítványt, annál kevésbé, mert ez ismét áttöri azokat az elveket, amelyek a kodifikálásnál irányadók voltak. — *Kabos* Ferenc kijelenti, hogy amint inkompatibilis lehet egy részvénytársaság igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági tagja, úgy lehet inkompatibilis, aki mint bejegyzett

zett cégtulajdonos, egyénileg jöhet üzleti összeköttetésbe a kormánnyal. — *Kristóffy József*, *Lehotzky Antal* és *Rohonyi Gyula* előadó ellene nyilatkoznak az indítványnak.

Hegedűs Sándor miniszter azt ajánlja, hogy fogadják el *Kabos* indítványát, mert az teljes mértékben helyén való, miután a tervezetben csakugyan van rés.

Széll Kálmán miniszterelnök is azt hiszi, hogy ha szükségesnek tartja a bizottság a többieket bevenni akkor szükséges azokat is bevenni, akiket *Kabos* javasol. Tehát nem mellékes a *Kabos* indítványa és ajánlja azt a bizottság figyelmébe. (Helyeslés.)

Mandel Pál utal arra, hogy a bejegyzett cég nem fed eléggé, mert lehet valaki be nem jegyzett kereskedő is.

Plüss Sándor igazságügyminiszter konstatálja, hogy igenis van bejegyzett kényszer, csak a nem teljes jogu, a kis kereskedőkre nézve nincs. De ez utóbbiak oly kis körben mozognak, hogy szóba sem jöhetnek, még kevésbé abba a helyzetbe, hogy az állammal üzleti viszonyba jussón. (Helyeslés.)

Szivák Imre látja a célt, mely ismét szigorítás s ennek nincs ellene, de más kifejezésekkel kell operálnunk. Tehát ajánlja ezt a szöveget: a kormánnyal üzleti viszonyban álló bármely egyéni cég, bank vagy pénzügyi-tulajdonos, birtokosa.

A bizottság ezt a módosítást elfogadta. *Széll Kálmán* miniszterelnök utal arra, hogy a holnap délután 5 órakor tartandó ülésen még részt vehet, szerdán azonban nem, egyéb foglaltsága miatt. A nagyhétben a bizottság valószínűleg nem óhajt tárgyalni. (Felkiáltások: Nem bizony!)

Justh Gyula: Tárgyaljunk ezen a héten.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ebből a héttől legfőbb vasárnap áll rendelkezésre. Tehát vagy a nagyhét, vagy a húsvét utáni héttől rendelkezésünkre. Ebből tessék választani. (Felkiáltások: A húsvét utáni héten!) Tehát 16. április 13-án, de akkor délelőtti és délután is s a következő napon délelőtti tartunk ülést. (Helyeslés.)

A bizottság ebben az értelemben határozott.

A legközelebbi ülés holnap délután 5 órakor lesz.

A kereskedelmi csarnok ünnepe.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 25.

A magyar kereskedelmi csarnok vasárnap ünnepi közgyűlést és diszlikomát tartott szabadságtéri új palotájában, amelynek felavatása e kettős ünnep keretében ment végbe. A magyar kereskedők új otthonában rendkívül nagyszámu, diszes vendégereg gyűlt egybe s emelte az ünnep lényét *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter megjelenése és a magyar kereskedelmi világot tájékoztató nagyszabású beszéde. Az elhangzott beszédek nyíltan föltárták a kereskedői világ bajait, de egyben megmutatták a bajokból való kibontakozás módjait.

A kereskedelmi csarnok ünnepén résztvettek: *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter, *Nagy Ferenc* és *Csejgheő Gyula* államtitkárak, *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester, *Schmidt József* volt kereskedelmi államtitkár, *Schnierer Gyula* min. tanácsos, *Vértessy Kálmán* és *Ballay Lajos* min. osztálytanácsosok. *Hollán. Lersch* és *Domonyi* kereskedelmi min. titkárok, *Mezei Mór* orsz. képviselő, *Falk Zsigmond* és *Gelléri Mór* kir. tanácsosok. *Mezey Lajos* ker. előjáró, *Tenczer Pál*, *Dreiner L.* Zsigmond, *Schweiger Márton*, *Sándor Pál*, *Mauthner Adolf* székesfővárosi bizottsági tagok és a kereskedelmi csarnok vezérlelőjei teljes számban.

Az ünnep első része a közgyűlés volt, mely azzal kezdődött, hogy leleplezték az elnökeket, haraszt *Jellinek* Henriknek és az alelnökeket, *Kunes Ferenc*nek a csarnok számára készült életnagyságu arcképet. Az első *Márk Lajos*, az utóbbi *Szenes Fülöp* festőművész műve. A közgyűlés megnyitása után dr. *Schreyer* Jakab titkár tartott nagyszabású és hatásos ünnepi beszédet, melynek végén riadó éjlenzés között jelt adott a két arckép leleplezésére. A gyűlés tagjai föllálva tapsoltak és éljenztek.

Az éljenzés csillapultával haraszt *Jellinek* Henrik emelkedett szólásra.

Azon kezdte, hogy nem volt tudomása, hogy a mai közgyűlés programjában személyét érintő ünneplés is szerepel. Kötelességének tartja, hogy a rendkívül megüsztelő ünneplésért hálás köszönetet mondjon. De még ezzel az alkalommal is a szokások keretében kíván maradni és így felszólalásában az előterjesztett évi jelentést veszi alapul és ehhez egy-két kiegészítő észrevételt fűz. A jelentés hiú képét adja a kereskedelmi csarnok múlt évi működésének és visszatükrözi a csarnok által követett irányt. Az évi jelentésből kiténik, hogy a kereskedelmi csarnok mindig helyesen oldotta meg az év folyamán fölmerült kereskedelmi és gazdasági problémákat. A kereskedelmi csarnok ismételtlen hangsúlyozta, hogy az egyes foglalkozási ágak érdekelti összhangban vannak és ezt példával illusztrálja is. Így kiemeli a csarnok véleményét az új autonóm vámtarifája nézve. A jelentés a gabonavámokra vonatkozólag nem nyilatkozhatott. De éppen most ebben a kérdésben ismételtlen fölértéltet tapasztalt, kitéjt, hogy a magyar kereskedőknek is az az érdekük, hogy a gabonának magasabbak legyenek és a kereskedelmi csarnok a gabonákra emelésére és a jobb értékesítésre irányuló minden jogos törekvést melegen támogat.

Szót ezután a kereskedői osztályt érintő törvénytervezetről s különösen a polgári perrendtartás tervezetéről, amelynek a kereskedelmi osztály jogos igényeinek érvényét kíván szerezni. A kereskedelmi bíróságoknak s különösen a tőzsebíróknak reformját sürgette, végül újlag megköszönte az iránta nyilatott bizalmat.

Kuncz Ferenc alelnök köszönő szavai után átérték a közgyűlés tárgyaiba s egyhangulag tudomásul vették és elfogadták ugy az évi jelentést, mint a költségvetést. Majd Jellinek elnök meleg szavakban üdvözölte Márkus József főpolgármestert, a kinek megjelenése tanúsítja azt a rokonszenvet, amellyel a székesfőváros viseltetik a kereskedői osztályi szemből. Végül még egy alelnöki választottak és újjalakították a választmányt. Az alelnöki székbe egyhangulag maróthi Fürst Lászlót ültették, aki eddig is tevékeny részt vett a csarnok vezetésében.

(A diszlakoma.)

A közgyűlés alkalmából a csarnok 200 terítéki diszvacsorát rendezett palotájában, amelyen megjelent Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter Nagy Ferenc és Csörghő Gyula államtitkárokkal és minisztériuma több főosztályviselőjével.

Az első lelköszöntőt haraszt Jellinek Henrik elnök mondotta.

Kettős örömmel üdvözlí Hegedűs Sándor kereskedelemügyi minisztert — ugymond — nemcsak mint minisztert, hanem a kereskedelmi csarnok legkiválóbb tiszteletbeli tagját is. Köszöntet illeti Hegedűs Sándor kereskedelemügyi minisztert aki a csarnok felterjesztéseit, mint a kereskedők megnyilatkozásait, mindig éber figyelemmel kísérté, nemcsak, de eszméket adott, utakat és módokat jelölt ki, amelyekben az a testület haladhatott. Azok az eszmék, amelyeket Hegedűs Sándor hirdetett, gyakorlati alapon nyugodtak; azokat az eszméket, amelyeket a multban hirdetett, akarja most mint miniszter megvalósítani. Azok az intézkedések, amelyeket Hegedűs máig eddig togranatosított és azok, amelyeket kitájtásba helyezett egyelői, másélel pedig a forgalomnak az a szolidaritása, amelyre büszké lehetünk, avval a biztos reménnyel töltönek el bennünket, hogy a magyar kereskedelem és ipar jobb viszonyok között fel tognak virágozni. Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszterre emeli poharát. (Élénk éljenzés.)

Azután Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter emelkedett föl és nagyhatású beszédet mondott.

Köszönetét fejezte ki azért a szíves üdvözlétért, amelyben a csarnok élönke részesítette, azután engedelmel kér, hogy röviden válaszoljon neki. Nehéz viszonyok között van, ugymond, most, fájdalom, a magyar kereskedelem és ipar. És én nagyon szeretném, hogy ezeknek a súlyos viszonyoknak minél előbb végük legyen. Jó lélekkel mondhatom minden napi tapasztalataim alapján, hogy a magyar kereskedelemről — sem a vidéken, sem a fővárosban — a hiúságot feltételezni nem lehet. (Élénk tetszés.) A magyar kereskedelem lemondással, türessel, kettőzött munkával és nélkülözésekkel is képes megküzdni a nehézségekkel és ez adja meg nekem azt a biztos meggyőződést, hogy mielőlt a nehéz viszonyok megszűnnek, újból erőteljes és egészséges fejlődésnek és felvirágzásnak fog indulni. (Hosszantartó, élénk tetszés.) De, t. uram, ha az önk helyezett ilyen, mint szóljak én aki ez idő szerint kereskedelmi miniszter vagyok? (Élenezés.) Lehetnek nekem eszmém — mint a t. elnök ur mondta — lehetnek vágyaim, lehetnek és vannak is ambícióim és talán egy kis munkaképességem is, hogy nagyot, szépet, erőset produkáljak de a viszonyok oly súlyosak vágyaimat eszméimet, terveimet és törekvéseimet papírosba rejtem el de ezek az eszmék ez idő szerint az életbe át nem vihető. És így sokszor előlt, akik közelről nem ismernek és munkámat figyelemmel nem kísértetik, talán olyan színben tűnök fel, mintha nem tudnék dolgozni, és főleg — s ez a legnagyobb vád egy miniszterrel szemben — mintha nem bírnék érzékelni és érdekelni azon ügyek iránt, amelyek vezetésére vannak bízva. Nem tagadom — amit látják, egész őszinte vagyok — sokszor bánt ez és sok nyugtalan éjszakát okoz nekem. Hanem azért ennek a vádnak és ennek a gyanúnak szívesen kiteszem magamat, semhogy idő előlt eszmájak olyant, ami a viszonyok nehézségeinél fogva csak visszahatást szűl, de végrehajtható nem lesz. (Hosszantartó, élénk tetszés.)

En nem tagadom, hogy egyik-másik gyümölcs amelyet működéseim ezek közti a sanyarú viszonyok közti napvilágra hozott, talán savanyú ízű és nem éppen olyan, amint kívántam volna. Némelyek azt mondják erre, hogy ez az ember minden tehetségével, minden munkásságával csak ilyen tud produkálni. Nekem pedig az az ambíció, hogy itt ennek a testületnek a kebelében, amely engem közvetlenül érdekel és amelynek tiszteletét és szeretetét meg akarom magamnak tartani, (Hosszas, élénk éljenzés és taps.) felkérjem önöket, hogy lélegy nyíltan léleg titokban előkészítve terveimet, amikor a keűl eszközök és idők meglesznek, az önök bizalmánál fogva képes is legyen azokat megvalósítani; arra kérem önöket, hogy ezt a bizalmat a rossz idők között is tartassák meg és félreértést köztünk a rossz idők által előidézt nehézségek sohase okozzanak. (Leikes éljenzés és tetszés.)

Es látják, t. uraim jól esik nekem, hogy ezt önöknek a legilletékesebb helyen, a kereskedelmi csarnok tervében elmondhatom. Miért? Mert ennek a kereskedelmi csarnoknak működését 25 éve kísérem figyelemmel. Mint publicista, mint képviselő, mint előadó és most mint miniszter egyaránt nagyon sok hasznát vettem felterjesztéseimnek, amelyek különösen

az utóbbi időben gyakran keserűek, de mindig igazak. (Igaz! Ugy van!) Es épp azért mondom azt, hogy amely öszinték és igazak önök, higvjék el nekem, épp oly őszinte s igaz vagyok én. (Élénk tetszés.) Es hogyha nem mindenben fogadhatom el kívánalmaikat, óhajaikat, ne méltóztassanak azt mindig csak annak tulajdonítani, hogy nem értek önökkel egyet. Sokszor egyetértek önökkel, még sem valószínűleg meg kívánalmaikat, de ha én némely kívánalmaik előlt, azt lehet mondani, kitérek — mert el nem utasítom soha, ha igaz és helyes — az nem azt teszi, hogy nem ismerem iel abban a helyeset és az igazat, hanem azért térek ki, mert nem merem a jelenlegi viszonyok között annak megvalósítását kézbe venni.

Ne tessék azt hinni, hogy a törvényhozáásban — amint mindennap némely lapok nyomtatva hirdetik — reakcionárius áramlatok vannak, amelyek legyőzhetetlenek. Én nem mondom, hogy egyik vagy másik oldalon ninesenek tuizások. Magam érzem leginkább, hogy vannak. De némelykor nagyon hasznos egy miniszternek, ha siketnek teteti magát (Derűléség); mert, ha az embernek nagyon éles füle van és mindent meghall, akkor egyuttal választ is kell adni mindenre és ha mindenre választ ad az ember, akkor mindig veszekedik fog. (Derűléség.) Már pedig Magyarország jelenlegi helyzetében kerülm kell a veszekedést és harmóniára kell törekedni. (Leikes éljenzés és taps.)

Vannak nehéz viszonyok, amikor az eszközök elégtelensége a nézetek tisztatlansága, az ellentéteknek még el nem simulása némely dolgokat lehetetlené tesz: azokat az ember elteszi jobb időkre. de mindenesetre tartózkodjék a magyar kereskedelem attól, hogy ő legyen a provokatív, ami akadályozza a nemzetgazdasági tényezők harmonikus fejlődését (Élénk éljenzés.) Es térjen ki még a provokáció előlt is mindaddig. — de csak addig — amig a főcéreknek veszélyeztetése nélkül kitérni lehet. (Helyeslés.) Nem kívánom, sőt meg sem engedném, hogy akkor, amidőn a kereskedelem és ipar valódi érdekeit veszélyezteti a további halgatás, vagy a további télelenség, akkor hallgassunk, vagy a cselekvéstől tartózkodjunk; de mindaddig legyünk szerények, dolgozzunk az adott helvzettel és tényezőkkel egy, amint legjobb erőnkhez képest lehet. Mert legyenek meggyőződve, hogy így készítjük elő legjobban a szebb jövőt, amelyben a haladás sokkal gyorsabb és sokkal biztosabb. (Élénk helyeslés.)

Visszatérek privát viszonyaimhoz, s amint elismerem, sőt halálam fejezem ki azért a bámulatos kitartást, amelyet tanúsítottak a nehéz viszonyok között és amint ebből merítettem azt a meggyőződést, hogy annyi erő, okosság, lemondás és munkásság van ebben a magyar kereskedelemben, hogy csak kicsit legyenek jobbák a viszonyok: lendülettel, eredményvel és dicsőséggel fog tovább dolgozni, épp úgy hiszem, hogy a közügyek terén is, egy törvényhozában, mint a kormányzás terén is, amint ezek a nehéz viszonyok megszűnnek, tisztulni fog a helyzet, tisztulni fognak a nézetek, az érzelmeik, ha ezeket meg nem zavarjuk kételkedéssel és gyanúsítással (Igaz! Ugy van!) és akkor ujult erővel, lendülettel fogunk dolgozni arra, a mire poharamat emelem: a magyar kereskedelem és ipar felvirágzására. (Hosszas, élénk éljenzés és taps.)

Kuncz Ferenc, Nagy Ferenc és Csörghő Gyula államtitkárokat és a kereskedelmi minisztérium megjelent többi képviselőit köszönti föl.

Nagy Ferenc megköszöni a szíves elismerő szavakat, aztán beszélt a kereskedelmi törvény reformjáról, melyről azt tartja, hogy csak hasznára lesz, ha lassabban készül. Egyébként ne gondoljuk hogy tisztán a reformoktól függ a magyar kereskedelem és ipar felvirágzása. hanem függ első sorban a kereskedők munkájától, kitartásától és attól, hogy vezérei megtalálják azt az utat, amelyen járniok kell. A csarnok élönkének, alelnökeinek s régi barátjának, a kőr titkáranak, Schreyer Jakabnak egészségére üríti poharát. (Hosszantartó, élénk éljenzés.)

Maróthi Fürst László Halmos polgármestert életi (Élenezés.)

Halmos János polgármester rámutat arra, hogy alig van város a világon, amely oly rohamosan fejlődött, mint Budapest. Ezt a fejlődést a főváros el nem érhetne volna, ha vele karöltve az ipar és a kereskedelem fel nem lendül. A felvirágzásnak erre a fokára azonban, amelyen számos külföldi nagy város áll és amely mindnyajunk érdekében kívánatos, még nem jutottunk el. Arra emeli poharát, hogy a hazai kereskedelem és ipar emelkedjék, fejlődjék, hogy minél hatalmasabb és gazdagabb legyen. (Élénk éljenzés.)

Wallák Soma a kereskedelmi csarnok disztagejaira Fálk Miksa és Mezei Mór országgyűlési képviselőre üríti poharát.

Mezei Mór országgyűlési képviselő a kereskedelemügyi miniszterhez intézi szavait. Hangsúlyozza, hogy a mai nehéz viszonyok között politikák: mennyi félreértésnek sőt nem ritkán gyanúsításnak van kitéve. Ha igazságtalanságra és előítélettel találkozol — így végzi — gyere haza, keresd fel a te kereskedőidet és ha azok körében bizalommal találkozol — és bizalommal fogsz talá kozni mindig — akkor legyen nyugodt a te lelked, hogy megtettél mindent, a mi tőled tellett. (Hosszantartó, élénk éljenzés és taps.)

Dr. Schreyer Jakab tárak a sátoit, mint az ipari és kereskedelmi tevékenység hatalmas előmozdítóit: Schwarz Anta Márk Lajos és Szenes Fülöp leendővéseket. Tenczer Pál Jellinek Henrik előköt köszönti föl, mire Jellinek Henrik újból köszönetet mondott Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszternek és a minisztérium tagjainak megjelenésükért.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter

azután a társaság zajos éljenzése mellett eltávozott, de a társaság tagjai még sokáig maradtak együtt a legjobb hangulatban.

KÜLFÖLD.

Zanardelli politikája. Párisból telegrafálják: A New York Herald párisi kiadása egy beszélgetést közöl, amit e lap egyik munkatársa folytatott Zanardelli olasz miniszterelnökkel. A közlemény szerint Zanardelli így nyilatkozott:

Olaszország teljesíteni fogja azokat a kötelezettségeket, amelyeket a fennálló hármasszövetség reá ró. A jövőre nézve azonban Olaszország csak érett megfontolás után fog kötelezettségeket vállalni. Az ország érdeke mindenek fölött való. A minisztériumnak nemcsak a szövetségi szerződésekkel, hanem a kereskedelmi szerződésekkel is kell majd foglalkoznia, mert hiszen tudvalévő dolog, hogy a kereskedelmi szerződések nagy befolyást gyakorolhatnak a politikai viszonyokra. Olaszország szövetségi szerződései a kereskedelmi szerződések előlt járnak le. Előre fogjuk tudni, hányadán vagyunk egy és más dologra nézve. Ha megújítjuk a szerződéseket, semmi esetre sem lesz más céljuk, mint a béke fönttartása. Leveszünk róluk a Franciaország elleni animozitást gyarapít, amellyel, sajnos, ismétellen illették őket. Mindnyajunknak kötelességünk, hogy ebben a szembenben dolgozzunk, mert Franciaország és Olaszország minden esetre jó barátságban kell maradniok egymással. Végül Zanardelli igen élénken adott kifejezést Franciaország iránt érzett rokonszenvének és azt a meggyőződését fejezte ki, hogy a touloni találkozás újabb záloga lesz a két nemzet barátságának.

A khinai bonyodalom.

Sanghai, március 25.

Egy khinai népgyűlésen elhatározták, hogy a Mandzsuriára vonatkozó orosz-khinai szerződés megkötésének a végzőg ellene fognak szegülni. A North China Daily News szerint egy nemrég tartott khinai népgyűlés a tokiói Keleti Egyesülethez táviratot intézett, amelyben az egyesületet felszólítják, hogy akadályozza meg a szerződés ratifikálását.

London, március 25.

A Timesnak jelentik Tokióból 23-iki kelettel: Az a hír, hogy Japán flotta-tüntetésre készül a koreai partokon, teljesen alaptalan. Oroszország és Japán között egészen normális a viszony.

London, március 25.

A Standardnak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel, hogy a reformpárt ottani tagjai táviratot kaptak a tokiói khinai követől, amely szerint a khinai udvar a tokiói, londoni és washingtoni követeket utasította, kérjék meg az illető hatalmaságokat, hogy támogassák az udvart az orosz követelésekkel szemben való ellenállásban.

Philadelphia, március 25.

Az itt vízre bocsátott új orosz cirkálójó távirati mozdósításra tengerre szállt és a kapitány kijelentése szerint először Norfolkba (Virginia) és innét Kronstadtba megy. Azt hiszik azonban, hogy a gőzös azontul Japánba indul.

Yokohama, március 25.

A külügyminiszter a parlamentben egy kérdésre azt válaszolta, hogy gróf Bulow német birodalmi kancellárnak a német-angol egyezménynek Nemzetország részéről való értelmezésére vonatkozó nyilatkozata Japánt nem érinti. Japán, amikor az egyezményhez hozzájárult, annak határozmányait tisztá, félre nem érthető jelentések szerint acceptálta és ezen értelmezés mellett megmaradni szándékozik. Ha valamely más hatalmasság az egyezményt a saját felfogása szerint értelmezi, avval Japán nem törődik. A koreai kormány Angolország képviselőjének sürgetésére elbocsátotta Brown, a fővámmigazgatót.

Washington, március 25.

Sem a külügyi hivatal, sem a khinai követ nem kaptak értesítést, hogy Khina visszautasította volna a Mandzsuriára vonatkozó egyezményt. Valószínű, hogy Amerika kimondta az utolsó szót és nem fog továbbra tiltakozni. Mindazonáltal elismerik, hogy Amerikának nagy kereskedelmi érdekei vannak Mandzsuriában, melyek szenvednének az által, ha a tartomány orosz kezébe jutna.

London, március 25.

A Sunday Special tegnapi keletti tiencini távirata szerint az oroszok hirtelen visszatértek a vitás területre és ott kibúzták az orosz lobogó-

kat. Az oroszok azután ismét visszavonultak, de a lőbőgőket ott hagyták.

London, március 25.

A *Daily Express* jelenti Tiencinből 23-iki kelettel: Az orosz zászlók megmaradnak a vitás területen. Az oroszok folytatják az utépítést, ellenben az angolok felhagytak a munkával a vitás kiterőhelyen. Ha ezt a kiterőhelyet az oroszoknak itélik oda, akkor az angol koncesszió el lesz szigetelve és elveszti értékét.

London, március 25.

A *Times*nak jelenti Pekingből 23-iki kelettel: Gróf Lamsdorff abban állapodott meg az angol kormányval, hogy a tiencini viszályban a döntést Waldersee grófra bízzák.

Köln, március 25.

A *Kölnische Zeitung* jelenti Pekingből tegnapi kelettel: Ma délelőtt tartotta meg első formális ülését a Németország, Anglia, Franciaország és Japán követeiből alakult bizottság, amelynek az a feladata, hogy Kína jövedelmi forrásait tanulmányozza és előterjesztéseket tegyen a hadi költségek megtérítésére nézve. A bizottság felszólította az összes irányadó szakértőket, köztük Hart Róbertet és Faviert is, hogy tegyenek előterjesztéseket a hadi kártérítés módozataira nézve.

London, március 25.

Mint az esti lapok jelentik tegnapi Pekingből, Robert Hart javaslatokat tett, hogy miképp volna nekik fedezhetők a hatalmak kártérítési követelése. Li-Hung-Osang ezeket a javaslatokat kedvezőnek tartja. Hart javasolja:

1. A bélyegadó behozatalát, melynek jövedelmét évi 5 millió taélra teszi. 2. A belföldi opium adóját, mely 10 milliót hozna. 3. A földadótól különváltott épületadó behozatalát, mely 20–80 milliót hozhatna. Hart a szükséges pénz megszerzésének ezt a módját azért javasolta, mert az angol kormány ellenzi a vámoknak a szerződéses kikötőkben való további emelését. Hart nem kívánja továbbra szaporítani a kínai flottát és azt tanácsolja, hogy a meglevő hajókat pusztán gyakorlatok céljára használják. Nem ajánlja a nagy szárazföldi hadsereg fenntartását sem, mert minden tartományban elég 5000 ember. A tartományokban megfelelő rendőrszolgálatot kell alakítani.

Tiencin, március 25.

(Reuter.) A különböző nemzetiségű katonák közt tegnap este támadt verekedésnél megölték két walesi vadászt és a Viktória kontingens egy emberét, akik éppen rendőri szolgálatot teljesítettek.

Tiencin, március 25.

Tiencintől keletre tizennégy mérföldnyire rablók megölték Stone House angol hittérítőt.

London, március 25.

Az alsóházban Ashmead Bartlett kérdezi, hogy az orosz kormány megváltoztatott alakban terjesztette-e a kínai kormány elé az orosz és kínai képviselők között Porth-Arthurban létrejött egyezményt és hogy Oroszország az ugynevezett európai koncertből visszavonult-e?

Cranborne parlamenti államtitkár azt válaszolja, hogy miként a kormány tudja, az egyezmény egyes határozatait felett még tovább is tanácskoznak. Nincs abban a helyzetben, hogy e tárgyban valamely pozitív közlést tegyen. Az orosz kormány közölte az angol kormánynyal, hogy nincs szándékában a többi hatalommal való együttműködést mellőzni. O'Kelly kérdezi, vajon a német kormány osztozik-e az angol kormány ama nézetében, hogy a német-angol egyezmény épp úgy vonatkozik Mandzsuriára, mint a voltaképpeni Kínára.

Cranborne államtitkár azt válaszolja, hogy a kormány erről nem tud többet, mint amennyiről a közönség is értesült. Balfour a kincstár első lordja javasolja, hogy a ház április 2-án napolja el üléseit és április 18-án üljön ismét össze. E napon előterjesztik a költségvetést.

Cranborne államtitkár közli, hogy Mac Leavy Brown koreai fővámgazgató állását illetőleg nehézségek merültek fel. Erről azonban még semmi közlelhetit nem mondhat. Dikének a tiencini orosz koncesszióra vonatkozó kérdésére Cranborne hasonló kijelentéseket tesz, mint Lansdowne külügyi államtitkár e hó 21-én a felsőházban.

BUDAPESTI NAPLO. Március 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

Budapest, március 25.

— **Személyi hírek.** Szell Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter csütörtökön, e hó 23-ikán, más elfoglaltsága miatt nem ad kihallgatást. — Vilmos császár, egy berlini távirat szerint, ma dében kihallgatáson fogadta Szűgyény-Marich László osztrák-magyar nagykövetet.

— **József Ágost főherceg vadászaton.** Kisjenőről írják: József Ágost főherceg ötnapi itt időzése óta kora reggeltől késő estig szalonkákra vadász. A vadásztársaságban vannak: Libits Adolf udvari tanácsos, Tabajdi Sándor táblai bíró, Csukay Gyula főszolgabíró, Kiribeszku Gyula közjegyző, Vály Lajos főmérnök, Bayer József gyógyszerész és az uradalmi tisztek élén Kokas József inspektor. Augusztá főhercegnő csak a délelőtti folyamán keresi fel az erdőben a főherceget és a társasággal együtt a szabadban ebédeinek. A társalgás ilyenkor kizárólag magyar nyelven folyik és a főhercegnő nyájas modorával elragadja a társaságot. A főhercegnő többször beszél a magyar nyelv szépségeiről és kijelentette, hogy gyermekei nevelésénél a magyar nyelvre nagy súlyt és gondot helyez. A három nap óta uralkodó zimankos hideg miatt a vadászatnak nincs meg a várt eredménye. Csütörtökön 12, pénteken 8 és szombaton 10 szalonka került terítékre. Szombaton a főherceg egy pompás vaddisznót terített le. Vasárnap a főherceg az uradalmi tisztekkel kísért hallgatott s azután a Lunha de szorzs vadászterületre hajtaták.

— **Ebéd a miniszterelnöknel.** Szell Kálmán miniszterelnök ma délután 6 órakor ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak: báró Majthényi László, gróf Pálffy János, Matlekovics Sándor, gróf Teleki Géza, Erdélyi Sándor, báró Dániel Ernő, gróf Andrássy Géza, báró Eötvös Loránt v. b. t. tanácsosok, Baresay Domokos, Barta Ödön, Degen Gusztáv, Endrey Gyula, Fischer Sándor, Gyulai Pál, Kardos Kálmán, Korniss Ferenc, Leidenfrost László, Lupa Péter, Major Ferenc, Manassy György, Meskó László, Osztrólczy Miklós, Putnoky Mór, Rátay László, Rónay János, Vancsó Gyula, Hazay István.

— **Vilmos császár felgyógyulása.** Egy berlini távirat jelenti, hogy Vilmos császár már felgyógyult. A császár tegnapi délután hagyta oda először a merényletben való megsebesülése óta a betegszobát. A császárnéval együtt zárt hintóban Charlottenburgba kocsizott, ahol I. Vilmos császár születésnapjának évfordulója alkalmából, a mauzóleumban levő emlékkőre koszorút tettek le. Az ünnepségen résztvevők a császári párt élénk óvációkban részesítették. A császár tegnap délután a császárnéval kikocsizott a Bellevue-parkba, este pedig a császárnéval és a trónörökösével megjelent a Schauspielhaus előadásán.

— **Főhercegi keresztelés.** Egy bécsi távirat szerint ma délelőtti keresztelték meg Lipót Szalvátor főherceget és neje március 20-án született fiát. A keresztelésen jelen volt a királyi gróf Paar főhadseggeddel, továbbá Mária Terézia és Mária Annunziata főhercegnők, Ottó főherceg és neje, Ferdinánd Károly főherceg és neje, Ferenc Szalvátor főherceg és neje, Ernő Ágost cumberlandi herceg és Thyra cumberlandi hercegnő. Az újszülött főherceget Antal Szalvátor névre keresztelték.

— **Eötvös Károly Székesfehérvárott.** Eötvös Károly országgyűlési képviselő tegnap este 7 órakor a Vörösmartyi-Körben a város előkelőségeinek jelenlétében szabad előadást tartott *Deák Ferenc és a nők* címmel. Az egy óra hosszát tartott előadás után, amelyet a közönség nagy tetszéssel fogadott, a kör bankettet adott Eötvös tiszteletére. Eötvös több felkészítőt mondott, többek között a Vörösmartyi-Körre is, melyről azt mondta, hogy az ország legnevezetesebb köre. Vértessy József a kör nevében fejezte ki köszönetét és halálát az élvezetes estéért. Havranek József polgármester arra kérte Eötvöst felkészítőjében, hogy minél többször keresse fel a várost. Eötvös ma délután visszatért Budapestre.

— **Salisbury egészsége.** Londonból táviratozzák, hogy a Salisbury angol kormányelnök egy idő óta tartósan gyöngyölkedik. Állapota azonban egyelőre nem ad okot az aggodalomra.

— **A legifjabb Esterházy herceg.** Kismartonból táviratozzák, hogy herceg Esterházy Miklósné az éjeli egészséges flugyermeknek adott életet. A kis város zászlódszít ültött ez alkalomból.

— **Az Újságírók Egyesületének közgyűlése.** A Budapesti Újságírók Egyesülete március 31-én délelőtti 11 órakor tartja az évi rendes közgyűlést saját helyiségében. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó 2. Az évi jelentések előterjesztése. 3. Zárszámadások és a költségvetési előirányzat megállapítása. 4. A választmány 30 tagjának megválasztása. 5. Indítványok. Az alapszabályok 41-ik szakasza alapján csakis olyan indítványok tárgyalhatók, amelyeket legalább öt nappal a közgyűlés előtti választmánynak írásban bejelentettek.

— **Báró Fejérváry Géza Lovránában.** Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, mint értesülünk, leánya és veje, gróf Korniss kíséretében Lovránába utazik, hogy ott egészségét végképpen helyreállítsa. A miniszter minden áron meg akarta várni a fővárosban 6 fősége lejuvetelét, hogy személyesen köszönje meg kegyét, de kezelő tanára batározott kivánságára még is lemondott erről a szándékáról. A miniszter állapota különben a körülményekhez képest a legkedvezőbb.

— **A sajtókongresszus elhalasztása.** A nemzetközi sajtókongresszust, amelynek az idén Berlinben kellett volna lennie, egy évre elhalasztották. Az idén csak a résztvevő egyesületek küldöttei fognak tanácskozni Luzernben, ahol is a munkaprogramot állapítják meg.

— **Disztribúció a belga királlyal.** Brüsszelből táviratozzák: Tegnap este Lipót király a királyi palotában nagy disztribúciót adott a rendkívüli angol követ-ség tiszteletére, mely Edvárd király trónraléptének notifikálása végett ideérkezett. Lipót király Edvárd királyra felkészítőt mondott, melyben kiemelte, hogy boldognak érzi magát, hogy az oly kiváló angol polgárokból álló rendkívüli követtség fogadhatja. A király köszönetet mondott Edvárd királynak azért, hogy ily ünnepies módon tudatta vele trónraléptését, megemlékezett az elhunyt királynő uralkodásáról és végül azt az óhaját fejezte ki, hogy Anglia Edvárd király uralkodása alatt is nagy, erős és virágzó legyen.

— **A mes enfants.** Kerékebe török azt a sok kinszenvedést, ami öt esztendeig sújtott egy ártatlant és holt betűre válik az élő fájdalom, amely felhőlt a győrtőre Dreyfus Alfrédet az Ordósgyűlésen. Véres verejéssel irta keserves emlékeit a hajdan dölceg tüzerkapitány s a parti sziklákhöz verődő tengerhullámok tompa moraja adott csak visszhangot sóhajainak. S most, hogy gazdálkannak lettek gyötrelmei, közbebecsátja sárgó emlékeit. A Dreyfus-memoárok, amelyek *Öt év az életből* címen kerülnek ki nemcsak a francia és német nyelven a sajtó alól, belekerülhetnek majd a világtörténetbe, úgy, ahogy azt szerzőjük megírta. Mert hű és igaz lehet az az írás, amit megcsinálni segítettek a pokol kínjai és gyötrelmei. Ilyen társszerzőkkel meg lehet rajzolni a rideg valóságot, amelyet a híres afférban annyian és oly sokféleképp szerettek elferdíteni. De a múlt század híres mártíra nem gondolt a nagy nyilvánosságra, mikor szenvedéseit megrajzolta. Első lapjára a papírosnak, amelyre kinjait rötta, azt írta föl: *A mes enfants.* (Gyermekeimnek). Nem a becsületétől megfosztott polgár, nem a kardbójától, rangjától megfosztott katona, nem a politikai mártír s nem az ártatlan folyó irta meg tehát ezeket az emlékezőket, hanem az apa, aki elevenen eltemetve s messzi, százezer mérföldnyire eüvitől mindig csak azokra gondolt, akiket élnie még érdemes lehetett. És ha valamikor megértik majd ezt az írást azok, akiknek az ajánlás szől, a multakért hulló könnyeik közé hadd vegyüljön az a magasztos érzés, hogy apjuk jobban tudta szeretni gyermekeit, mint a hogyan ellenségei őt gyűlölni tudták.

— **Erzsébet királyné szobra Gődöllőn.** Gődöllőről táviratozzák: Az Erzsébet-szoborbizottság Kapezy Vilmos elnöke mellett tegnap gyűlést tartott, melyen a vidéki tagok is nagy számban vettek részt, köztük néhány országgyűlési képviselő és Deininger Imre földmívelésügyi miniszteri jószágigazgató. A gyűlés a szobor leleplezési ünnepélyét május hó 19-ére tűzte ki s az ünnepség programját a következőképp állapította meg:

Az ünnepélyt rövid isteni tisztelet előzi meg, melyen megjelenik az uralkodó család s melyen a szoborbizottság testületileg vesz részt. Az uralkodó család délelőtti 11 órakor fog az Erzsébet-igébetben megjelenni, ahol az ünnepélyt a budai és Ganz-gyári daárdák Kölcsey Hymnusával nyitják meg. Ezután Kapezy Vilmos bizottsági elnök felkéri a királyt, engedje meg a leleplezést mire 6 fősége válasszon meg fog. Amint a lepel leghat, a daárdák alkalmi himnusz énekeinek. Erre Ripka Ferenc a végrenajtó-bizottság elnöke felkéri Darányi Ignác földmívelési minisztert, hogy a királyné szobrát, mely kincstári területen állítattott, gondozásra vegye át a bizottságtól, mire a miniszter válasszon meg. Végül a daárdák Vörösmartyi Sándort énekelik. Az ünnepélyen 6 fősége s az uralkodó családon kívül részt vesznek: a kormány, a törvényhozas két háza, Pestmegye, Budapest főváros, s a gődöllői járás 26 községe küldöttségileg. Az ünnepély rendezésével külön nagybizottság alakul, melynek vezetésével Ripka Ferenc bizatott meg. A bizottság jövő hó elején küldi szét az ünnepélyre szóló meghívókat.

— **Ünnepelt államfőnök.** Fényes banket volt tegnap Gődöllőn Egyed Lajos államfőnök tiszteletére abból az alkalomból, hogy 6 fősége az arany érdemkeresztet ültette ki. A banketten Gődöllő egész intelligenciája részt vett, sőt a fővárosból is igen sokan jelentek meg. Az első felkészítőt dr. Prusinszky eszperes mondotta 6 főségére. Az ünnepeltet dr. Tegza palatoarvos köszöntötte fel. A társaság a hajnali órákig együtt maradt.

— Kivándorlás kicsinyben és nagyban.

Mikor a mi felvidéki atyáink egyenként vagy másod-, harmadmagukkal kiszállingóznak Amerikába, az csak nagyon apró mozzanat a nemzetközi fluktuációkban. A szellemi harcosok felekezete (valami újabb keletű orosz szekta) megeseleksi ezt nagyban, tömegesen. Egyszerre vándorolnak új hazát keresni százan és ezren. A szellemi harcosok néhány év előtt sokat harcoltak eredeti hazájuk földjén, Oroszországban — a katonakötelezettség ellen. Inkább Szibériába cipeltetik magukat, sem hogy fegyvert fogjanak. Három évvel ezelőtt az angol quakerek invitálására elhagyták Oroszországot, az orosz kormány pedig szívesen adott nekik utlevelet és örült, hogy a szellemi harcosokkal nem kellett tovább marakodnia. A duchohorok — eredetileg így nevezték a szekta híveit — bejárták Ciprus-szigetét, Manibót, Assivibót, Batumot és Kanadát. Kanadába eljutott vagy 4000 szellemi harcos, de itt sem találták meg az igéret földjét. Sok dolog nincs nyíruke a szellemi harcosoknak Kanadában, mert ők olyan kommunista elveket vallanak, amelyeket nem lehet összeegyeztetni se az egyéni tulajdonjoggal, de még azzal sem, hogy a házasságok, születések és halálesetek rendszeresen elkönyveltessenek valamelyes állami közeg által. Ez, szerintük igen nagy bűn. Dávid király is megbűnhődött — mikor Izraelben népszámlálást tartott. Minek azt tudni, hogy hányan vannak az emberek? A Gondviselés ugy sem a népszámlálás adataiból, de sőt nem is az anyakönyvekből, meríti a maga információit. Elég az hozzá, hogy a szellemi harcosok Kanadával sincsenek megelégedve és most a lelkiismereti szabadság igazi barátait szólítják föl arra, hogy őket — a lelkiismereti szabadság igazi bolondjait — ismét új hazához juttassák.

— **Ujságkiadók közgyűlése.** A Magyar Ujságkiadók Országos Szövetsége tegnap tartotta közgyűlését az Otthon helyiségeiben. Az ülést László Simon elnök nyitotta meg s megnyitó beszédében meleg szavakban emlékezett meg a szövetség választmányának sikeres működéséről a hirlapbányák elhárítása körül és összehatalásra intette a szép számmal megjelent kiadókat. Rábel László szövetségi titkár azt indítványozta ezután, hogy indítsa a választmány szigorú vizsgálatot a gombamódra szaporodó zuglakok ellen. Barta Béla, a Kávés- és Vendéglős Ipar kiadója, szabályrendeletet kér a választmánytól egyes hirdetési irodákak a vidéki lapokkal szemben való tulkapásai ellen. Ez indítványhoz igen sokan szóltak hozzá, többek között: Szavay Gyula, Wolfner József és Engel Lajos. Végül a *Borsodalmegyei Lapok* kiadója kér orvoslást a miskolci ügyvédség intézkedése ellen, hogy lapját mindaddig nem szállíthatja, míg az ügyész át nem olvasta. Zilahy Simon elnök zárószava után az ujságkiadók lakomára gyűltek össze a Royal-szállóban.

— **Délvidéki tanárok.** Orsovaról táviratozzák: A délvidéki polgári iskolai tanár-kör választmánya tegnap Temesvártól gyűlést tartott, melyen 12 polgári iskola volt képviselve. Donszky Lukács megnyitja s a titkári jelentés után kimondták, hogy a közgyűlést pünkösdtől tartják meg Pancsován. Targyai lesznek:

Az egységes polgári iskola, a polgári iskolai tanárképző intézetnek főiskolává való fejlesztése, továbbá, hogy a polgári iskolák tanulmányi tekintetben miniszteri biztosság alá helyezzessenek, a miniszteriumban külön polgári iskolai ügyosztály szerveztessék. A délvidéki kör jelen létesítői ki-folyólag felhívja a központi elnökséget rendkívüli közgyűlés sűrű összehívására amelyen a hét osztály, egységes képviseletű és javadalmazási tanári karral bíró, egy igazgatás alatt álló polgári iskola eszméje mellett most már a leghatározottabban foglaljon állást, annyival inkább, mert oly irányzat kezd mutatkozni, mely a polgári iskolai tanárokat sérelmes. A kör az ország összes vidéki köréhez és tan-testületeihez sűrű felhívást intéz hasonló akció megindítására. Ha a központ a vidékiek javaslatát nem fogadja el, a vidéki körök önállóan fogják a közgyűlést megtartani.

— **Fodor József emlékezete.** Dr. Fodor József egyetemi tanár halála alkalmából dr. Bókay Árpád orvos-tanár, orvoskari dékán a fakultás hallgatóihoz a következő közös üzeneteket intézte:

Fakultásunk t. hallgatóihoz! Felejtethetetlen tanár-társunk és az önkökítő mestere, Fodor József tanár halála szomorú alkalmából karunk halálhíradásának kegyelele oly méltó és valóban megható módon nyilvánult, hogy szívem érzésének teszek eleget midőn mindnyájunknak legmélyebb köszönetemet nyilvánítom tanár-társaim nevében is. A tanítványoknak mestereikhez való hű ragaszkodása és hálás szeretete legbiztosabb záloga a haladásnak! Ezen ragaszkodás és szeretet nyilvánult meg az önkök részvételben is és ebben a medikus ifjúság ismét hű maradt régi tradícióhoz. Budapestben, 1901. március 25-én. Dr. Bókay Árpád orvoskari dékán.

— **Gyorstíró-verseny.** Az országos magyar gyors-tíró egyesület vasárnap tartotta ez idej irásversenyét. Összesen 161 pályamunkát adtak be. Az első díjat (4 arany): Molnár Gyula joghallgató nyerte el, a második díjat (2 arany) és egyúttal a legszebb és leg-szabatosabb pályanyertes stenogramm díját (1 arany): Mittelmann Zoltán ungvári főgimnáziumi tanulóknak ítélték oda hibátlan munkálataért. A harmadik díj (1-1 arany): Bertalan Alajos joghallgatóknak és Fazek Gyula, pápai főgimnáziumi tanulóknak jutott, hibátlan munkálataukért.

Hölgydíjak (1-1 arany) a második fokon: Maros Ilona; a harmadik fokon: Krausz Jolán és Rosenberg Róza. Vidéki díjak (1-1 arany) az első fokon: Makay Endre (Szeged), Lichtig Artur (Eperjes); a második fokon: Geib József (Ungvár), Klein Manó (Ungvár), Jaszenovics Géza (Déva); a harmadik fokon: Pak Béla (Temesvár), Pongrácz József (Pápa), Fischer Ödön (Szeged). Könyvtulajdonos: Molnár Elek (Pápa), Gretscher Jenő (Kolozsvár), Balint Antal (Debrecen), Wiener Mór (Temesvár), Csobán András (Debrecen), Martinecz Ferenc (Gyöngyös), Wimmer Béla (Debrecen), Somogyi Károly (Pápa), Moskovitz Miksa (Ungvár), Spanner Géza (Eperjes). Dícsért: Aron Géza (Nagyvárad), Sik Antal (Debrecen), Földi Dezső (Eperjes), Grossmann József (Nagyszombat). Azonkívül még számosan kaptak elismerő okiratot.

— **Huszonöt év.** Ma ülte meg tanárkódásának huszonöt éves jubileumát Vajdaff Ernő, a VII. kerületi polgári leányiskola érdemes igazgatója. Az ősz jubilánsnak az alkalmából díszes matiné keretében lelkes ovációkban volt része régi és mostani tanítványai részéről. A kitűnően sikerült matiné a *Bánk bán*-nyitány előadásával kezdte meg az iskola énekara, ezután pedig a volt tanítványok nevében Vasváry Ilona tanítónő lendületes beszédében méltatta a jó tanárfele tanítási módszerét. Nagy hatást keltett az ünnep műsorának többi száma is: Lád Károly, Dósa Kissasszony, Kornis Mariska, Kozma Károly és Révai György üdvözlő szavai. Vajdaff megfáradtan könnyezve mondott köszönetet és ezzel a szép ünnep lelkes éljenzések között véget ért.

— **Egy apóca-klastrom titkai.** A pozsonyi Orsolya-nővérek klastromáról budapesti értesülések alapján a *Berliner Lokalanzeiger* a következőket írja: Néhány nap óta Pozsonyban általános beszéd tárgya, hogy az Orsolya-nővérek klastromának főnöknője szerencsétlen tűzsejtekérdekések által a klastromnak egész vagyonát elvesztette. Ez a hír annál kínosabb megiepetést keltett, mert a klastromnak több elemi leányiskolája és egy tanítóképző-intézte is van. Mindezeket az intézeteket be kellene zárni, ha a hír valóban bizonyulna. A dolgozók a legközelebbi időben mindenestre tisztázni kell. Ennek a klastromnak a vagyonára egyébként már jó ideje nem a legjobban áll. Még a nyolcvanas években *százhuszezer* forint jelzáloghitelt adott a klastrom gróf Zichy-Ferraris Viktornak. A gróf aztán meghalt s fiai, Lajos és Manó esődbe jutottak. A klastromnak, hogy követeléseit egészen el ne veszítse, néhány birtokot kellett elfogadnia, de ezekkel az önkéntelenül szerzett birtokokkal alig tud valamine meenni. Nyolcvanezer forint tehát volt az átvételüknek és hiába keresnek rájuk vévőt. A pozsonyi klastromnak a sorsa most attól függ, vajon az üzleti szellemű főnöknő ebből a sok bonyodalomból ki tud-e rövid idő alatt menekülni.

— **Báró Fiáth Miklósról.** Báró Fiáth Miklós ügyében, aki tudvalevőleg Amerikába utazott, Patay István ur a következő sorok közlésére kért fel bennünket:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Nagy bánra kötelezom, ha az igazság érdekében soraimnak be-cses lapjában helyt adni sziveskednék. Báró Fiáth Miklós sógorom Amerikába történt elutazását sok-féleképp magyarázzák a lapok. Egyrésztük folyton a rosszakarattal vezeti; lökint a *Munkás-Otthon* dolgot titkított fel sógoromra nézve sőt módon. (Elsmeréssel legyen mondva, elenyészőleg csekély ezen lapok száma.) Minden ilyen hírlapi előadás rágalom, mert báró Fiáth Miklós közel egy év óta meg-vált a „Munkás-Otthon”-tól, melynek elnöke volt és ha ott őt kompromittáló bajok lettek volna azok ily hosszú idő alatt nyilvánosságra jöttek volna addig is, az ő titkára! Most azonban, hogy Fiáth Miklós elutazott jószándékú, éppen azért, hogy anyagi helyet eket javítsa és tartózsait rendezhesse, jól esik némely — enyhén mondva — rossz-akaratu újságírói tolnak a távollevőt megrágal-mazni, mert így talán kevésbé tart megőrléstől. Szívességgel előre is köszönve kiváló tisztelettel Budapest, 1901. március 25-én.

Patay István s. k.

A touloni ünnepségek. Párisból jelentik hogy az orosz hadiflotta, amely jelenleg a genai kikötő-ben horgonyoz, az eddigi megállapodásokkal ellen-tétben nem vesz részt az április elején megtartandó touloni ünnepségekben. A spanyol minisztertanács leg-utóbbi ülésén elhatározta, hogy a francia flotta-ün-ne-pélyre a Pelayo hadihajót rendelik ki.

— **Józsefvárosiak a minisztereknél.** A VIII. kerületi általános közjótékonyasági-egyesület tudvalevő-leg igen nagy tevékenységet fejtett ki az elmúlt télen a támogatásában s a kormánytól is kapott két ízben segélyt: a miniszterelnöktől, mint belügyminis-teről 20000 koronát s a pénzügyminiszteről a jóté-konyocslu sorsjáték alapból, a király jóváhagyása mel-lelt, 10,000 koronát. Az egyesület vezetősége vasárnap küldöttségileg tiszteltelt Széll Kálmán miniszterelnök-nél és Lukács László pénzügyminiszternél, hogy ki-fejezze a háláját a kormány támogatásáért. A kül-döttséget dr. Havass Kezsd, az egyesület el-nöke vezette: a küldöttség tagjai voltak: Horánszky Nándor országgyűlési képviselő, Hanvay Sándor VIII. kerületi előjáró, Glöck Frigyes, dr. Kiss József, Si-monovits Béla és Wellisch Aliréd fővárosi bizottsági tagok. A miniszterek, a képviselőház miniszteri szo-bájában igen szívesen fogadták a küldöttséget s meleg érdeklődéssel tudakozódtak az egyesület működése felől. Különösen helyeselték a miniszterek, hogy a Józsefvárosban a társadalom és a hatóság együttesen, egymást támogatva és ellenőrizve, művelik a jóté-konyóságot. A miniszterek továbbra is megígérték a támogatásukat.

— **Munkások szabadságünnep.** A székesfővá-rosi III. kerületi munkáskaszinó ma este nagy lelke-sedéssel ünnepelte meg a márciusi nagy napok év-fordulóját, a szabadság születésének és Kossuth Lajos halálának emlékét. A kaszinó helyiségét az ünnepi alkalmából nemzeti színű zászlókkal és virágokkal díszítették föl. Este hét órakor szünitűlt tele volt a kaszinó ünnepi közönséggel, lelkes munkásokkal és munkásnőkkel; a közönség soraiban ott volt dr. Tatay Adolfiné, a munkások kaszinójának és népkonyhájá-nak érdemes védőnője, Tatay Akos, Augenstein Samu takarékpénztári igazgató és családja, dr. Spitzer Mór orvos, Honos József főállatorvos a családjával, a ke-rület összes körének és egyesületeinek képviselői. A cigányzenekar hazafias dalokat játszott és megkezdő-dött az ünnep. Pichler Győző országgyűlési képviselő költői szavakkal, képekben és fordulatokban gazdag, lelkesítő ünnepi beszédet mondott, amelyet gyakran lel-beszakított a közönség tetszésnyilvánítása. A demokra-tikus eszméket és a munka nemességét magasztalta és a hazafiai lelkiismeret megnyilatkozásának őszinteségét hangsúlyozta. Hosszantiartó taps és éljenzések követte a szép beszédet. Szilágyi Károly, a Jókai-Kör elnöke ezután lendülettel és érzéssel szavalt a Talpra magyart, majd *Frühzeitig* László nagy hatással adta elő *Ábrányi* Emil Kossuth sírja című remek költeményét. Kovacs Dávid, a kaszinó elnökének buzdító és köszönő sza-vaival ért véget az ünnep. Ezután lakomához ült a lelkes közönség, mintegy kétszáz munkás a csa-ládjával és az ünnepség közreműködői. A jóízű, magyaros lakomát dr. Tatay Adolfiné rendezte, az ő vendége volt az egész közönség. Kovacs Dávid elnök beszéde nyitotta meg a felkészítettök hosszú sorát, Pichler Győzőt, a magyar sajtót és annak jelenlévő képviselőit éltette. Pichler Győző a beteg fekvő dr. Tatay Adolf humanitárius munkás-ságát ünnepelte és dr. Tatay Adolfiné vendégszeretetét és a jótékonyaság terén való fáradhatatlan munkássá-gát méltatta. A sajtó képviselői nevében Hajdu Miklós mondott köszönetet az ünnepeltetésért. *Frühzeitig* László Pichler jelenlévő édesatyjára, Szilágyi Károly és Mayer Miksa az ünnepi szónokra ünnepltek poharu-kat. Asztalborítás után a társaság táncra perdült és még jóideig együtt maradt vidám hangulatban.

— **Ünnep Eperjesen.** A Sárosvármegyei Jóté-kony Nőegyesületnek eperjesi árvaházában lelkesen ünnepelték meg az egyesület megalapításának negy-venedik évfordulóját. Szünyei-Jekellausy Valéria ez a fennkölt lelkű honleány lelkesedése hozta létre a hu-mánus intézményt 1861. március 23-án. A nőegyesület fokozatosan erősödve, ma már saját házában visel gondot az árvákra. Az ezredéves ünnep alkalmából Sárosvármegye 20,000 koronás alapítványt nyújt az egyesület felvirágztatásához és Erzsébet királyné elhunytakor 30,000 koronára egészítette ki az alapít-ványt s ugyanakkor az árvaház az *Erzsébet-árvaház* nevet kapta. A negyven év előtt alakított igazgató-választ-mányból ma már csupán Kubinyi Albertné, az egye-sület nemesszülvő elnöknője és az akkor megválasztott jegyző, most az egyesület jogtanácsosa, Kubinyi Aurél ügyvédi kamarai elnök ének. Őket ünnepelték a március 23-iki díszgyűlésen. Első sorban az ő ér-de-műk, hogy évenként 30-40 árva mentenek meg a társadalomnak.

— **Elhunyt hajó.** Kieiből táviratozzák, hogy a *Brutus* nevű kielő gőzös, amelynek már három héttel ezelőtt kellett volna Skótszágba szállni és vassal odaérkeznie, egész személyzetével elsüllyedt.

Vass József könyvkereskedésének és minta-antiquáriumának Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. sz. Eppen most megjelent GAZDAG KÉSZLETET FELÖLELŐ és mélyen lezártított árú könyvjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

— **Az asszony...** Akit keresni kell tudniillik, amikor valami nagy gazdaság kerül napvilágra. A kolozsvári esethez is mintha megtalálták volna. Tóth József színjátszó pénztáros dolga sem tudták megérteni az emberek. Hogy ennek a talpig derék, szerényen, csaknem szegényesen élő öreg embernek a keze alatt tűnt volna el ennyi tenger pénz, az lehetetlenség! Hát mire költötte, hol költötte el, hogy így észre nem vették? Valami nyomra bukkant tegnap a vizsgálat. Az öngyilkos pénztáros fiókjában jegyzeteket és leveleket találtak. Egy selyemszalaggal átkötött csomagból kilenc, finom női kézvesztővel, aláírás és dátum nélkül volt levél hullott ki. Majdnem mindegyikben pénz kér az ismeretlen levelező. Egyes főbb részletek olyan vonatkozással, amelyekből kiderül, hogy írójuk miatt követte el Tóth József a bűnt. Az egyik levél így kezdődik: „Szükségem van pénzre sürgősen”. Egy másikban ez van: „Vállunk közös, most már mindegy, hogy többet, vagy kevesebbet költünk a másból”. A rendőrség a leveleket lefoglalta és megállapította, hogy Tóth József viszonyt folytatott egy ismeretlen nővel, aki sikkszántásra esábitotta. A színjátszóületeben lakók látták is egy magas, fekete ruhás idősebb hölgyet, aki minden délután ott járt a másodemeleti lakásban, de nem tudják, hogy ki volt.

— **Szocialisták Petőfi szobránál.** A magyarországi újjászervezett szociáldemokrata párt, amely a nemzetközi párttól elvált, tegnap, vasárnap délután vonult ki Petőfi Sándor szobrához, hogy megkoszorúzza. A munkások a Kálvin-téren gyülekeztek, s zászlókkal, jelvényes táblákkal vonultak fel oda a sültök, cipészek, csizmadíjak, szobrászok, szűcsök, kefézők, cipőfelszerelés-készítők, vas- és fémmunkások, órásk, kereskedőségek, bronzművesek, úpesti, külső-váci-úti és soroksári-úti gyári munkások.

Fél négy órakor indult meg az óriási ember-tömeg a legpéldásabb rendben. Elöl három, fehérbe öltözött munkásnő vitte a párt óriási babékoszoruját, amelynek szalagján ez volt a felírás: *A magyarországi újjászervezett szociáldemokrata párt Petőfi Sándornak 1901. március.* A menet vége még a Kálvin-téren volt, amikor az eleje már a Kossuth Lajos-utca közepén járt. A szobor előtt a cipészek és sültök dalárdájának éneke nyitotta meg az ünnepet. Azután Csizkora János szavalta el Petőfi Sándornak 1848. című költeményét. Poór Árpád volt az ünnepi szónok, aki elmondta, hogy az újjászervezett szociáldemokrata párt szereti a hazát, annak hői fia akar lenni, de küzd Petőfi eszményeivel, hogy joga legyen a népeknek, mert ahol nincs jog, ott nincs haza. A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után Fűző Rózsa, egy úpesti munkásnő szavalta el *Petőfhez* egy költeményt. Végül Klein József az úpestiek nevében helyezte koszorút a szobor talpazatára beszéd kíséretében. A munkások ezután, akik közt nagyszámú polgár is volt, a legszebb rendben oszlottak szét. Este külön Petőfi-estét is tartottak.

— **Az orosz diákvargások.** Legutóbb tudvalevőleg az orosz hadsereg vezetői köréből az a vélekedés került nyilvánosságra, hogy nem lehet jót várni attól az intézkedéstől, hogy az elfogott diákokat büntetésből bocsátják: a hadseregbe. Erre vonatkozólag most táviratban a következő tudósítás érkezik:

Pétervár, március 25.

A cár elnöklete alatt tartott minisztertanácsban elhatározták, hogy eltörlik azt a törvényt, amely szerint a lázadó diákok a hadseregbe sorozandók be és egyidejűleg megváltoztatják az egyetem statútumait.

A diákvargásokról egyébként még a következőket jelentik Moszkvából: Március tizenhetedikére nagy tüntetést terveztek, azonban a moszkvai diákok végrehajtó-bizottságát elfogták, proklamációkat a sokszorosított gépekkel együtt elkobozták s az unjonan alakult végrehajtó-bizottság nem egészen tájékozott a dolgokban. *Sergius* nagyhercegnek, Moszkva katonai kormányzójának ellenzése az elítelt diákokat még eddig nem sorozták be. Az egyetemet nem zárták be, de előadásokat nem tartanak. Körülbelül ezer tanuló és hétszáz gyári munkás került börtönbe. Erdékes az orosz sajtó viselkedése. Miközben az utcák fökötellenek a tüntetők ezreitől, s a munkások véres harcokat vívnak a rendőrséggel a diákok kiszabadítására, az alatt a konzervatív sajtó a marhatenyész-tésről vezérelkedezik s az ellenzéki lapok sem mernek írni a népiszkolák szükségességéről. A moszkvai *Novosztj* három hónapra betiltották, mivel az egyetem rektorának az egyetem falára nyilvánosan kifüggesztett hirdetményét reprodukálta. Más két lapot, amelyek átvették a közleményt, öt száz rubel bírsággal büntettek. A diákok kérték *Constantin nagyherceget*, hogy vállalja el a közoktatástügyi tisztséget. Erre azonban nem lehet számítani, miután a nagyherceg még Bogoljepov kinevezése előtt visszautasította ezt az állást.

Odessa, március 25.

Szombaton éjszaka 200 tanuló letartóztatott. A főiskolák hallgatóit posta útján értesítették kizáratásukról. A rendőrség tegnap toloncolta el a kiutasított

diákokat. Az egyetemi előadásokat mindössze negyvenen látogatták meg. A rendőrséget értesítették, hogy szombaton este tüntetés lesz II. Sándor cár szobránál. Erre a rendőrök megszállották a környék utcáit s aki csak a szobor felé tartott, mindazokat elfogták.

— **Dalmácia visszaszolgáltatása.** Dr. Havass Rezső, a magyar földrajzi társaság alelnöke, ma délután az Egyetemi kör retorikai osztályának ülésén felolvasást tartott Dalmácia visszaszolgáltatásáról. Ez alkalomból az egyetem dísztermében nagyszámú és előkelő közönség gyűlt össze.

Nagyérdékű felolvasása során kiemelte, hogy a bosnyák vasutak kérdése aktuálisabb tette Dalmáciát, amely minden tekintetben hivatva van arra, hogy Magyarország politikai és gazdasági életében nagy szerepet vigyen. Ismertetett Dalmácia földrajzi és néprajzi viszonyait, leírta a nagyobb városait s elmondta, hogy Zára magyarbarát polgármestere, nemrég Budapesten járt és nagyon rokonszenvesen nyilatkozott Ióvárosunkról. Aztán rátért Dalmácia visszaszolgáltatásának kérdésére. Érthetően, ugymond, hogy valamely ország hozzánk való tartozását immár több mint harminc esztendője hirdetik és azután annak az országnak a sorsával mit sem törődünk és a tényleges összekötésért egyre halogatjuk. Pedig Dalmáciának a magyar szent koronához való ragaszkodását történelmünknek számos adata bizonyítja a régebbi és újabb időkben egyaránt. Bécsben egy esület alakult, amelynek célja, hogy Dalmáciát még szorosabban fűzze Angliához. A legfrissebb ide tehát, hogy a dalmát kérdésben a magyar közvélemény is megmozdulon és követelje Dalmácia visszaszolgáltatását. Az osztrák sáto tájékoztatásán jadtul jól, hogy a magyarok fölépítik újból a nagy Mátyás király birodalmát. Horvátország az övék. Boszniát is elhódították és most Dalmácia következik. Így mondják ők. Am legyen úgy, amit az osztrák szomszédok állítják.

Igy végezte Havass tanulságos felolvasását az egybegyűlt lelkes tapsai közt.

— **A napidíjasok országos kongresszusa.** Az új városháza dísztermében gyűlték össze az ünnep alatt a napidíjasok, hogy helyzetük javítására megtartsák országos kongresszusukat. Mintegy hetvenöt vidéki, s száznál több fővárosi napidíjas jelent meg. Egyelőre csak azt kívánják a napidíjasok, hogy a nyolcvan krajcáros vidéki s a fővárosi egy forint husz krajcáros napidíjakkal husz krajcárral ölemléjék.

A kongresszust *Órhalmi József* szegedi napidíjas, mint a mozgalom kezdeményezője nyitotta meg. Indítványozta, hogy a mozgalom további vezetésével az Országos Díjnők Egyesületet, illetőleg elnökét *Darvay Rezső* bízzák meg. A kongresszus elnökül megválasztotta Darvayt.

Darvay megnyitó beszédében kifejtette, hogy a kongresszus feladata ma az, hogy a határozaikat emlékiratba foglalja a kormányhoz fordulva. Kérlel-műk az, hogy az ország összes napidíjasának fizetését 1902. január 1-től 20 krajcárral emelje. Majd áttért az igazságügyminiszter 1901. évi február elején kiadott másolási rendeletének ismertetésére. A díjnokoknak naponta 30 írott oldalt kell másolni. Ha valamelyik díjnok a kiadott napimunkáját, a 30 oldalt nem tudja lemásolni, munkájának feldolgozatlan részét szétosztják azok között, akik munkájukat elvégezték. Miután azonban elvült tűzte ki a miniszter, hogy a díjnoklétszám a lehető minimumra redukáltassék, ez a miniszteri rendelet azt eredményezi, hogy a gyorskezü, szorgalmasabb és ügyesebb díjnoktól még a miniszteri rendeletben megállapított munkánál is többet követelnek. A vidéki díjnokok helyzete is kétségbeesett. Csakély 80 krajcáros napidíjért még délután is dolgozniok kell, s így meg vannak fosztva minden melékkeresetből. Követeln kell a kormánytól, hogy e tekintetben is segítsen helyzetükön.

Heller Sándor a megszokott munkaidő ellen beszélt, mert ezáltal a díjnokok elesnek esetleges melékkeresetükről.

Frater József keserű hangon panaszolja, hogy még a hivatalosolgák is több előnyben részesülnek, mint a díjnokok.

Koczó Zoltán a díjnokok részére kedvezményes vasúti jegyek megadását sürgeti.

Körpös Máté a díjnokok érdekében kéri, hogy tekintettel a Fiumében uralkodó drágaságra, az ottani díjnokok napidíjja egyforma legyen a fővárosi díjnokok napidíjával.

Nagy Lajos panaszolja, hogy az 1893-ik évi kongresszus eredményeként hozott díjnoktörvényt nem tartják be s nem hajlítják végre a vidéken.

Budák György felemlítte, hogy több helyen még a kezelőtisztek munkáját is a díjnokokkal végeztetik.

Biro Ferenc a díjnoki nyugdíjat, a díjnoki özvegyére esetleg gyermekeire is kiterjesztést kéri.

Grotter Mihály a díjnokokra nézve a vasárnapi munkaszünet behozatalát hozta javaslattal.

Dörögdy Dezső indítványozza, hogy az ország nagyobb városaiban a fővárosi napidíjak alkalmazassanak.

A kongresszus végül elhatározta, hogy az országos díjnokkongresszus szeptember hónapban ismét összehívják az 1887. XXIV. törvények némely szakaszainak módosítása tárgyában.

— **Kézrekerített betörő.** Berlinben ma éppen akkor tartóztattak le a Berliner Bank egy fiókjában egy veszedelmes betörőt, amikor 50.000 márka értékű papírokat akart beváltani. A letartóztatás a lipsei rendőrség távirati megkeresésére történt, mert ott tegnapelőtt éjszaka egy vakmerő betörő banda 80.000 márkát rabolt egy pénztárból. A letartóztatott betörő holmija között megtalálták a hiányzó harmincezer márkát készpénzben.

— **Disznóölősdí.** A kicsi Kis Juliska Esztergomban olyan apróka volt még szegény, hogy beszédje is egészen szilypitő volt még. A szegény jelző pedig nagyon illik hozzá, mert nagyon szomorú, nagyon keserves halállal halt meg a pici Juliska. Édes apjának a portáján mulatozott, hasonlóan kicsiny pajtásokkal. Nagyon vigan voltak, mindent játszottak, végül már kifogytak a játékból. Egyszer csak megvolt az új idea, az egyik legényke disznóölősdí ajánlott, s azt lelkes lármával elfogadta a társaság. Kis Boldizsár gazda kicsiny Juliskája örömmel ajánlkozott süldőnek, mire a gyerekeseg felvonult az ő padlására s ott folyt a játék. Az öles kitűnően sikerült, Juliska jól értette a dolgot s egyszerre csak felkiált:

— Hát medpöjkölni.

Akkor lett csak ujjongás, ez volt csak a jó ötlet. A gyerekek fogták magukat, számlált hordtak össze. Kacagva beszórták vele Juliskát és meggyújtották. Lángolva égett a száma s égett aztán a kis Juliska, meggyúltad az ő, a gyerekek rémülten sikoltoztak. Csak hogy mielőre megkerülték elő, akkor a kis Juliska már csak felismerhetetlen szentőmeg volt.

— **Házasság.** Keményffy Jenő gimnáziumi tanár, a jeles fiatal festőművész vasárnap esküdtő örök hűséget a VI. kerületi anyakönyvi hivatalban *Kertész Heddy* kisasszonynak. Az esküvőn a rokonságon kívüli nagyszámú és előkelő közönség volt jelen, amely szívóbb gratulált az ifjú párnak.

Korniss Károly vállalkozó mérnök vasárnap délbén vezette először *Tramb Janka* kisasszonyt.

Hofhauser Róbert hamburgi bankár hétfőn délbén esküdtő örök hűséget a Dobány-utcai izraelita templomban *Reich Olga* kisasszonynak.

Steiner Minka kisasszonyt Galántán eljegyezte *Bernfeld József* ur Nagy-Tapolcsányról.

Berkovits János fővárosi nyomdatulajdonos és könyvkiadó, eljegyezte *Hercfeld Zsigmond* butornagykereskedő leányát *Hermin* kisasszonyt.

— **Luccheni.** Gentből jelentí tudósítónk, hogy a fogházigazgatóság megszigorította Luccheni büntetését, mert a királyné gyilkosa brutálisan kilakodt az államfők és a hatalom ellen s átkozta felügyelőit. Nehány nap előtt átvitték Lucchenit egy földalatti cellába, ahová nem hatol be a napsugár. Kilenc napig fog itt maradni a gyilkos, aztán hat napra egyes cellába zárják. Beszélne senkivel sem szabad. A kegyeret és vizet az ajtón levő szűk nyíláson adják be neki. Látogatókat természetesen nem bocsátanak hozzá. Tegnap érkezett Genfbe a bécsi országos törvényték egy magas állású bírāja, hogy Lucchenit büntérsai felől vallassa és *Ladame*, a hírneves elmeegógyító orvos, de egyikük sem kapott engedélyt, hogy Lucchenivel beszélhessen.

— **Halálozás.** Hertelendi és vindornyalaki *Hertelendi Imre* 1848-as honvéd hadnagy március 23-án délután 5 órakor, életének 75-ik évében meghalt. Ma temették a VII., Arena-ut 10. számú gyászházba.

Molnár Albert teológiai tanár, az *Erdélyi Protestáns Lap* szerkesztője, e hó 23-án Kolozsvárt 52 éves korában váratlanul elhunyt. Halálával súlyos veszteség érte a református lelkészképzést és az egyházi sajtót.

Joel Adolf és fiai cég alapító társa és beltagja, *Joel Bernát* vasárnap hirtelen meghalt ötven éves korában. Az elhunyt érdemes ténylező volt a hazai kereskedelemnek, s mint a szegényeknek igazi jóttevőjét nagyrabecsülték. Nagyszámú tekintélyes rokonság gyászolja.

Lechner Gyula, nyugalmazott pécsi egyházmegyei alapítványi könyvelő, tolvaj hó 22-én életének 81-ik évében elhunyt. Ma délután temették a Hitegkuti-ut 72. számú házba és a Farkasvölgyi temetőben helyezték örök nyugalomra.

— **Halász Olivér gondnokság alatt.** Halász Olivér alsó-dabasi földbirtokos, aki a fővárosnak is ismert alakja és egy izben függetlenség programmal képviselő-jelöltje volt a Józsefvárosnak. — gondnokság alá helyezték. Erre vonatkozólag a *Budapesti Közlöny* a következő hirdetést közli:

5975

ZÁRLAT.

1-1

1777/1901. A pestvidéki kir. törvényték köz-híré teszi, hogy *Halász Olivér* földbirtokos, alsó-dabasi lakos ellen a gondnokság alá helyezés iránt az eljárás folyamatta tette és az előleges gondnoksági zárlatot nevezettnek összes ingó és ingatlan vagyonára elrendelte. Budapest, 1901. március 2-án. A pestvidéki kir. törvényték polgári osztálya.

— **Öngyilkos kereskedő.** *Szegedről* táviratozzák, hogy *Farkas Gedeon* üvegkereskedő anyagi zavarok miatt szíven lötte magát. Gazdag apósa többször kifizette adósságait, most azonban nem volt hajlandó ezt tenni és e miatt Farkas csőd előtt állt.

— **Pongrácz Lajos.** Itt muszáik most esténként Budapesten *Petanovics Metropol*-szállójának éttermében *Pongrácz Lajos*-a híres erdélyi cigányprímás, akit *Kudolt trónörökös prímásának* is emlegetnek. Kolozsvári muzsikus-dinasztának a sarja. Nagypapja Lajos, a mult században hírneves klarinétos volt. Apja, aki szintén Lajos, az erdélyi unitársaságnak volt kedves prímása, az már gróf Mikos János pártfogásából az idősebbik Stranz Jánoshoz járt iskolába. Itthon aztán rengeteg pénzt szerzett, de szerette a jó életet és gavallérosan tudott fizetni másokért is. Mint szegény ember halt meg s a fiából nem is akart mu-

zsikust nevelni, hanem kollégiumba adta. Azért az ifjabbik Pongrácz Lajosból mégis csak cigányprimás lett, még pedig ugyancsak a javából. A hetvenes évek óta már ő a dinasztia főprimása. 1866-ban, Bécsben muzsikált Kállay bárán. Ott hallotta Szögyény, a mostani berlini nagykövét és az ő ajánlásával meghívást kapott az udvarhoz. Az udvari ebédek többször játszott. Egy ily alkalommal mondta neki a király, hogy örömet hallgatja, mert szereti a sima, egyszerű játékokat. De leginkább megszerette Rudolf, aki ettől fogva ismétlenül udvarához rendelte. Rudolfnak muzsikált 1887-ben és 1888-ban a görényi medvevadászatok alkalmával. De Rudolf Ausztriában is maga mellett tartotta kedves primását. 1888-ban ismét a Rudolf udvaránál volt Orthon és a Burgban. November tizenhatodikán Laxenburgban kellett volna játszania amikor jött a hír, hogy Erzsébet királyné édesatyja meghalt. Ekkor szakadt vége Pongrácz muzsikájának az udvarnál, amely gyászba esett, aztán 1889. január harmincadikán még mélyebb gyászba. Amikor Pongrácz Rudolf trónörökösénél volt ugyszólván egész nap az ő zenéje mellett mulatott a társaság. Délelőtti rendszerint nagy asztal volt együtt: Rudolf, Stefánia, az idősebb Braganza herceg, Károly Tivadar bajor herceg, a királyné testvére és a felesége, Ferenc Ferdinánd és Ottó főhercegek, azonkívül a kísérethez tartozó urak és órák. Tizenkét óráig, de legtöbbször hajnali két-három óráig derült, társalgás közben fönnmaradtak. Ezekre az esti vidám, családi teákra már a banda is ugyanabba a szobába jött be, ahogy a magyar ember is szokta csinálni. Ha a banda pihent és a cimbalmos is ellátard már, biztatta egyik-másik főherceg Pongrácot, huzzon egy csendes halgatót. Stefánia a keringőket kedvelte. Örökig szótlan csendességben halgatta a lágy melódiaikat. Rudolf csak magyar nótát kívánt. Aztán egy napon nem kívánhatott többé semilyen nótát Rudolf trónörökös. Pongrácz Lajos azóta itthon muzsikál. A Metropol-szálló derék igazgatójának, Lippneknek, gondos vezetését dicséri hogy a híres cigányprimás játékában gyönyörködhetik fővárosunk közönsége.

(x) **Köztudomásu,** hogy a Zoltán-féle csusz és küzvény elleni kenőcsben egy oly kipróbált szert ösmernek orvosok és betegek, amelyről még azok is, kik 15-20 év óta szenvednek s furdókat és különféle szerek eredménytelenül használtak, néhány szori bedörzsölés után meggyógyulnak. Ueerie 2 korona. Zoltán B. gyógyszerárban, Budapest, V., Sétátér-utca és Szabadsg-tér sarkán.

(x) **Magánstíviselő-sorsjegyek** ára egy korona. (folyeremény 20.000 korona buzás április 15) kaphatók a szövetségi irodában VII, Erzsébet-körút 27, valamint a dobánytőzsdében.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Elegáns divatos ruhák** készülnek Tereczky és Lilienberg férfszabó cégnél, Budapest, Városház-utca 12.

(x) **Husvétii tojások** és lecskendők Kertész T. nál.

(x) **Gyomorbetegségek és egyéb gyomorbetegségek** gyakran ékezési hibák következményei, nevezetesen a gyomor túlterhelése nehezen emészthető zsíros ételekkel, forró és nagyon hideg italok möb élvezése által. Ha ezek következtében gyomorjaj fejlődött, úgy főleg könnyen emészthető, nem ingerlő és mégis erősítő táplálékra van szükségünk. Ezen célra különösen az orvosilag is elismert Somatose alkalmas, mivel husból készül és 90% könnyen emészthető fehérnyét tartalmaz.

Balneologusok gyűlése.

Budapest, március 25.

A magyar balneológiai egyesület ez évi közgyűlése és a XI. magyar balneológiai kongresszusra hazánk legkiválóbb furdóorvosai, balneológusai és orvos-tanárjai gyűltek ma délelőtti egybe a budapesti királyi orvosgyógyintézet házában. Az egyesület közgyűlését dr. Tauer Vilmos elnök nyitotta meg.

Az a szálló igével kezdte beszédét, hogy hazánk forrásaitan nemzeti kincsnek elrejtve, és aztán kiejti, hogy a kincs kiaknázása nemcsak a nemzeti vagyon gyarapodása, hanem az egészségügyi érdekek szempontjából is nagyjentőségű. Az anyagi prosperálás csak mutatója annak, hogy az intézmények oly nagy szolgálatokat tettek az emberiség egészségre érdekében, hogy az ezekért a közönség által megfizetett összegekből még felesleges is befolytak. A lényeges tehát az az egészségügyi szolgálmány, mely a vagyonosodást megelőzte, amely szolgálmány a társadalom, az emberiség egészségre volt üdvös hatással. E két tényező, az anyagi és erkölcsi, karöltve jár.

Később en tehát, hogy akik önzetlenül szolgálnak a balneológia fellendítésével a közegészség ügyét, hol alkalom nyílik, kell hogy támogassák azokat, akik munkát és vagyont fektetnek bele a balneologia gazdasági tényezőibe.

A balneológiai egyesület megalakulása alkalmából kettős célt tűzött zászlajára. Először a balneológiának, mint egészségügyi intézménynek, mint tudománynak a művelését és leterjedését és másodsor a balneológiának, mint közgazdasági tényezőnek támogatását. E két cél harmontában tartása nem kis feladat. Sokan aggódtak a miatt, hogy az ügynek merantilis és ipari része előbb-utóbb oly módon fog előtérbe tolni, olyan követelményekkel fog fellépni, melyek merantilis és közgazdasági szempontból talán jogosultak, de támogatásukra a közegészségügyi szem-

pontoknak hivatott őrei nem vállalkozhatnak. Másrészt tartani lehetett attól is, hogy a tulszultal levő orvosi, azaz közegészségügyi irányzat esetleg olyan követelményekkel állhat elő, melyek az egyesület azon tagjainak érdekeivel állnak ellentétben, akik mint forrás- és furdó-tulajdonosok hozott áldozatait és befektetett tőkéjük gyümölcsét várják mindenekelőtt. De örömmel konstátálható, hogy mindegyik egyik aggodalom sem nyert igazolást. Az elnök feladatának tekint, hogy a jövőben is elhárítson mindent, ami az egyesület életfájának gyökerét megáthatná. Minden alkalmat el kell kerülni, mely ilyen összeütközést hozhatna létre. Áldásos munkára hívja fel az egyesület buzgalmat és megnyitja az egyesület tizenegyedik közgyűlését.

Az élénk helyesléssel fogadott megnyitóbeszéd után dr. Löw Sámuel főtitkár betérjeszté jelentését az egyesület mult évi közhasznu működéséről.

Az egyesület arányfmet kapott Párisban. Tagjainak száma az orvostudományi osztályban 280, a gazdaságiban 77, összesen 357. Erinti a forrás- és furdó-tulajdonosok országos értekezletét és az országos forrás- és furdógyógyi bizottság megalakítását és végül, minthogy a balneológiai egyesület mult működésének 10. évét zárta le, erre az évtizedre vetett a főtitkár igen érdekes visszapiantást.

A főtitkár jelentést tudomásul vették. Ezután Édeskuty Jenő pénztáros tette meg jelentését, mire elhatározták, hogy Szell Kálmánnal az összes érdekeltek testületileg fognak tisztelni, hogy közönséget mondjanak a furdó-törvény tervezetéről. Végül a választásokat ejtették meg. Elnök lett ismét dr. Tauer Vilmos egyetemi tanár, főtitkár dr. Löw Sámuel. Az orvostudományi osztály elnöke dr. Bókay Árpád, jegyzője dr. Kuthy Dezső lett. A választmány tagjai: dr. Ángyán Béla, dr. Boleman István, dr. Bosányi Béla, dr. Grünwald Mór, dr. Hankó Vilmos, dr. Hochhalt Károly, dr. Jármy László, dr. Vámosy Zoltán, dr. Weisz Ede, dr. Wessely József. A gazdasági osztály elnöke lett dr. Pap Sámuel orsz. képviselő. jegyzője dr. Ladik Gusztáv. A választmány tagjai: Báró Feilitzsch Arthur, Kahn Gusztáv, Konkoly-Thege Sándor, Münnich Aurél, dr. Nedeczey János, Oehlhofer Henrik, dr. Preys Kornél, Saxlehner Andor, dr. Smialowszky Valér, gróf Török József.

Ezzel az egyesület közgyűlése véget ért és déli egy órakor dr. Bókay Árpád megnyitotta a XI. magyar balneológiai kongresszust. Néhány rövid szóban munkára hiva fel a kongresszus tagjait, mire dr. Ónody Adolf tartott érdekes felolvasást, amelyben kiemelte Magyarország furdóinak azt a hiányát, hogy inhallációs sós-furdóink nincsenek.

Ezután Smialowszky Valér országgyűlési képviselő tartott érdekes és szakszerű előadást „Idegenforgalom és furdógyógy hazánkban s a külföldön” címmel.

Előadás elején igen meleg szavakban elismeréssel adózott Szell Kálmán minisztereknek, ki a forrás- és furdógyógyi országos bizottságnak megalakításával nagy mértékben elősegítette a hazai furdók emelkedését. A miniszterelnök ezen akciójával rántait furdógyógyunk azon alapvető elemére, hogy furdóink fejlődése az idegenforgalomnak hazánkban való megerementésével elválaszthatatlanul függ össze. A magyar furdók divatba hozása csakis az idegenek révén lehetséges győkeres módon. Ezután kiemeli az előadó, hogy nem szubveniót meg segítséget kérnek a magyar furdók, hiszen maga Szell Kálmán, a nagy nemzetgazda és szociológus mondta, hogy a magyar furdók és források mind ingatlanok, mind ingóságok, vannak konstitutív vagyoni alkatrészei, amelyek a közönséges jelzőfogalom alá ugyan nem foghatók, de azért hiteltalpra alkalmasak. Az előadó parhuzamot vont a hazai és külföldi furdók között. Kiemeli, hogy Ausztria is mennyit ádoz az idegenforgalom emelésére. Nálunk hiányzanak a modern nagy turistalagadók és hiányzik az építésre szükséges tőke. Tudomása szerint újabb Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter a magyar államvasutak és a kassa-oderbergi vonalak mentén létesítendő négy modern nagy szálloda építésére vonatkozólag a kezdeményező lépéseket már megtette. Hiányzik nálunk a furdóhelyek fejlődésének egyik lényeges elősegítője: a reklám. Gondoskodnunk kell továbbá furdóvendégeinknek megfelelő mértékben való szórakoztatásáról, amire nézve helyesli a dr. Löw Sámuel kongresszusi főtitkár és Fenyves Károly bártiai furdó-igazgató által is letetett ama eszmét, hogy a legelőkelőbb külföldi furdók példájára létesítendő luxuszgyógyhelyeken bizonyos szerezvényjétekek megfelelő korlátok közt engedélyeztetessenek olyképp, hogy a játék a furdók és az idegenforgalom javára megadóztatnák. Végül tömörítésre és szövetkezésre hiva fel az összes érdekelteket.

Zugró előzáréssel fogadta a díszes halgatóság Smialowszky felolvasását.

Most Russay Gábor Lajos furdóorvosnak kellett volna megtartania előadását, de az idő előrehaladottsága miatt az holnapra maradt.

FŐVÁROS.

(*) A VII. kerületi képviselőválasztás. A székestővárosi központi választmánya vasárnap délelőtti ülést tartott, melyen az elnököl poigármester bejelentette, hogy a VII. kerületben megtörtént a képviselőválasztás. Azután bemutatta dr. Heltai Ferenc, mint

a választási elnök részéről átküldött választó-jegyzőkönyvet. A központi választmány a bejelentést tudomásul vette s a választásról szóló jegyzőkönyvet hiteltelítette. A választás menetéről fölvetett jegyzőkönyv egy példányát a belügyminiszterhez küldik írl.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Operaház. Prévost,** a jeles francia hőstenorista vasárnap este a trubadur címszerepében folytatva vendég szereplését. Az énekes eleinte némi indispozícióval küzdött, főlöttebb kellemetlenül disztónált, de végül — ugyszólván — kiénekelte a bajtorkából és kiderült hatalmas organumával pompásan zengette bele a házba a cavatinát és a strelát; ez utóbbit meg is kellett ismételnie. Játékának ügyefogyottsága ismét kedvesen naiv volt. A közönség lekesen ünnepelte a tenoristát. Lunát az Operaház számtalan baritonistái közül éppen az énekelte, aki külső megjelenésével ebben a szerepben semmi illuziót se tud keltetni. — Hétlőn este Sába királynője került színre és az előadás lényfontja a második felvonás kerti jelenete volt, amelybe Diósgy-Handel Berta organumának érzéki szépsége izzó hevet öntött. A közönség viharos lelkesedéssel tapsolt Operaházunk kitűnő drámai primadonnájának, aki nélkül el se lehet képzelni Sába királynője ensemblejét, mint sok más operát sem.

**** A francia előadások.** Vasárnap este a L'hôtel de libre Échange című Feydeau-bodózatot adta a Vigszínházban játszó francia társulat. Ez a bohózat nálunk a budai szinkörben kacagtatta a publikumot, ott Csak párosan volt a címe s Kovács Mihály pompásan játszott benne. A francia bohózatoknak majdnem mindig egyikében szerepel valami titokzatos kis szálló, ahol szerelmes párok adnak találkát egymásnak. Ha valamelyik felvonás nem játszik ilyen szállóban, akkor legalább is egy fél-felvonásan keresztül beszélnek róla. Feydeau ebben a darabjában aztán végképp „megirta” az ilyen hotelt. Kiaknázott minden ötletet, amit a témája kínál. Az első felvonásban előkészít minden bonyodalmat, a másodikban csudálatos frissességgel és technikával bogozza össze, úgy hogy szinte felüldíti az embert a harmadik felvonás amely az egyik bogot a másik után oldja meg. Ami ebben a darabban nem francia, az itt-ott egy kis brutalitás a viccelésben. De mi úgy éreztük, hogy ezt lehetett volna tompítani. A vasárnapi estén nem nagyon telték. A Vigszínház vigan perdülő, élénk, élmés előadásaira gondoltunk, a finom Hegedűre, a mindenkori írsz Góthra, Nikó Linára, meg a többire, akik annyiszor nevettek meg bennünket. Ezek a iranciák vonatottabbban, kevesebb izséssel játszottak, mint a mi s inészeink. A főszerelőkjűk minden megjédésnél leguggol a bal lábára és a jobb sarkát előrecsuszattja. Ezt egy este körülbelül hatszor csinálta, de egyszer se nevettek rajta. Minden irancia darabban, a második felvonás közepétől kezdve folyton meglepetések érik a főszerelők, akinek ennél fogva egész skálával kell bírnia a megdöbbenés, rajtakapás és megjédés kifejezésére. Hegedűs és Góth minden darabban másként ijed meg. Ez csak a sarkán csuszka, ami Oroszországban fog hatni, de nálunk éppenséggel nem mulatságos. Az asszonyaik már jobbák, de azok sem elsőrangúak. — Ma este a Hálókocsi ellenőrt játszották.

A francia szintársulat kedden megismétli a Cyrano de Bergeracot és szerdán lép föl utoljára a Lavedan híres darabjában, Vieux Marcheurben. A társulat azért vette föl műsorába ezt a darabot, hogy olyan francia vígjátékot is bemutasson, amely más nyelven el sem képzelhető.

**** Népszínház.** Vasárnap és hétfőn, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján, két-két előadás volt a Népszínházban. Vasárnap délután Blaha Lujza asszony lépett föl betegsége után másodsor a Piros bugyellárisban zsufolt ház előtt, mely a művésznőt minden jelenése és dala után lelkes óvációban részesítette. Este a Cirkuszelet került színre ötödször, újra zsufolt ház előtt. A nagysikerű angol udjónaságnak ez volt az első vasárnapi estéje, melynek iolyamán a legtöbb ének- és táncszámot ismételni kellett, felvonások után pedig az összes szereplőket számtalanszor tapsolta ki a közönség. Ma, hétfőn volt Suppé Ferenc Modellének az első délutáni előadása, szintén egészen telt ház előtt. Este Géczy István népszínműve, az Ördög mtkája került színre, Judith szerepében Blaha Lujza asszonnyal.

**** Amerika huszonötödésor.** Ma este volt ifi. Hegedűs Sándor darabjának, Amerikának huszonötödik előadása. Rövid időn érte meg Hegedűs darabja a mai ünnepi előadást amelyn maga a szerző olvasott. A nézőteret nagy és előkelő közönség töltötte meg. A szerző lelkesen tapsolták és babérokörzot is adtak neki.

"A Nemzeti Zenede ünnepe. A Nemzeti Zenede vasárnap délelőtt gróf Zichy Géza elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen az igazgató-választmány, a tanári kar, a Gerlóczy-család tagjai és nagyszámú díszes közönség jelenlétében gróf Zichy Géza hangulatjeljes beszéde után leleplezték Gerlóczy Károlynak Vastagh György által festett arcképét. Utána a gróf szép beszédében emlékezett meg Bartay Ede igazgatónak érdemeiről, kinek 50 éves művészi és 25 éves igazgatói jubileumát ünnepelte a Zenede. Bartay Ede meghatóan köszöntötte meg a kitüntetést. A tanári karnak tagja, Antalik Károly megleghangú beszéd kíséretében igen díszes kiállítású üdvözlő-iratot a tanárok aláírását tartalmazó albumot nyújtott át. Az Országos Dalárszövetség nevében idősb Ábrányi Kornél üdvözlőlel elérkezésvölve a jubileumt. Végül a rendkívüli közgyűlés alkalmát felhasználva, Rózsavölgyi Gyula alelnök a Nemzeti Zenede nevében üdvözölte Zichy Géza alelnököt, a Ferenc József-rend nagykeresztjével történt kitüntetésé alkalmából.

"Herceg Ferenc Pozsonyban. Pozsonyból jelentik: Igazi magyar vendégszeretethez részesítette a város közönsége Herceget Ferencet, aki az *Ocskay brigád* eladására leérkezett. A pályaudvaron nagyszámú közönség várta megérkezését, és Brolly polgármester a város nevében meleg szavakban üdvözölte. Az ünnepelt író kíséretében az *Országos Kaszinó* több tagja jött le, kik hosszú kocsisorban a rendező bizottság tagjai által kísérve, a "Zöld" vendéglőbe hajtottak. később a várost is megtekintették. Délután Herceget tiszteletre diszebedt volt, melyen a város előkelőségei vettek részt. A színházi előadás zsúfolásig telt ház előtt ment végbe, a szereposztás nagyon sikerült volt. A szerző nagy ovációkban részesítették. A *Toldi-Kör* és a *Csolnaki-egyesület* hatalmas babérokoszorúval fejezték ki hódolataikat a jeles író iránt, aki Pozsonyban még nem ismerte. A pozsonyiak a színházi előadás után bankettet rendeztek illusztris vendéglük tiszteletére.

"Marcel az Urániában. Az *Uránia Tudományos Egyesület* felkérésére a héten szerdán és szombaton délután öt órakor az Uránia téli kertjében Marcel Henrik, egyetemi tanár tart előadást *Magyarország történetéről*. Még pedig szerdán a magyar történetek a mohácsi vészig való részét, szombaton pedig a mohácsi vészről a legújabb korig terjedő másik felét adja elő. Mindenkor számos vetített kép kíséri majd a kitűnő tudós előadását. Mindössze kétszáznál több ilyen művészies színelt kép készült tisztán e célra. Jegyek egy és két koronaért az Uránia pénztáránál válthatók.

"Barkány Mária színtársulata. Berlinből táviratozza tudósítónk, hogy Barkány Mária, a magyar születésű nagy-tragika, színtársulatot szervez a jövő hónapban vendégszerelési körútra indul Hollandia és Belgium városaiban, azután Dél-Amerikába megy társulatával.

"A Gyurkovics-lányok jubileuma. Holnap kedden este lesz a *Gyurkovics-lányok* századik előadása a Magyar Színházban. A jegyek legnagyobb része máris elkelt, a jobb helyeket pedig már napokkal előlött biztosították maguknak az érdeklődők. Ez utóbbiak jégveit az igazgatóság még ma estig tartotta fenn és amennyiben néhány jegy visszamaradt, azt holnap a pénztárnál fogják árusítani.

"Magyar hegédülművésznő a romániai királyné előtt. Geyer Steffről a tizenkét éves hegédülművésznőről újabban is beszámoltak a *bukaresti* lapok. A bájos csodagyerek immár harmadik hangversenyét rendezte a román fővárosban és épp úgy, mint előző két estélyén, bucsufelépíté alkalmával is zsúfolásig megtelt az Athenium pompás zeneterme a bukaresti társaság előkelőségével. A közönség ezúttal is nagy lelkesedéssel ünnepelte a kis magyar művésznőt, egyre-másra megismételtette műsorának kimagasló számait és el volt ragadtatva a fiatal leányka zenialatúsától. Geyer Steff ezúttal zenekari kísérettel játszott *Mendelssohn* hegédülművészt. *Vienarszki* legendáját és *Barrini* Lucia-ábrándját. Két magyar zeneszerző művével fejezte be hangversenyét: *Hubay* Jenő cigányjelenetével és *Merkler* Andor bölcsődalával, melyeket gyönyörűen adott elő, elismerést szerezve a két hazai szerzőnek is. Geyer Steff a királyné ismételtén a palotába hívatta és gyönyörű gyémánt-ékszerekkel ajándékozta meg. Azután többször is lélelyképeztette magát a kis magyar művészlánykával. A királyné e kedves ölete bizonyára mindenütt méltó feltűnést fog kelteni.

"Jótekonyságnak előadás az Urániában. A társadalmi protestans templom építési alapja javára a *Pejacesch* Katinka grófnő előklésével működő bizottság e hó 29-én délután 4 órakor igen érdekesnek ígérkező előadást rendez az Uránia-színházban. Színe kerül *Desseoffy* Arisztid nagysikerű műve: *Venecia*, összes mozgó képeivel, valamint zene- és ének-képével; továbbá *Pekár* Gyula *Spanyolországának* második felvonása. A két darab között az országos színi akadémia növendékei mutatják be *Csiszár* Imre tanár vezetésével *Talleron* A *sikra* című egyfelvonásos vígjátékát. Jegyek előre válthatók a Harmonia zeneműkereskedésben s előadás napján az Uránia-színház pénztáránál.

"A pozsonyi színház ügye. Felkértek bennünket az alábbi nyilatkozat gyűlésére.

Nyilatkozat: A pozsonyi magyar színtársulat megbotránkozva értesült arról, hogy nevében a társulat két karénekest Polgár Károly urhoz intézett nyilatkozatában az Országos Magyar Színesgyűlés közgyűlésén Márkus József, majd Polgár Károly urak által a pozsonyi magyar és német társulat közötti viszálykodásról, valamint a magyar társulatot ért sértésekről felhozott állításokat és gyanúsításokat megértesítették.

A pozsonyi magyar színtársulat, mint testület sem az említett két karénekest, sem mást nem bízott meg azzal, hogy nevében nyilatkozatot tegyen közre és midőn ezt a visszaélést koustaltja, ezennel kielelenti, hogy a magyar színtársulatnak a helybeli német társulattal semmiféle konfliktusa vagy viszálya nem volt, hogy a magyar színészeket a német társulat tagjai sohasem bántalmazták és hogy Thury Elemér ur a színészegyesület legutolsó közgyűlésén csak a valóságban és igazságban megfelelő nyilatkozatokat tett, amidőn a német társulat ellenében felhozott gyanúsításokat megcáfolta.

Valamint ezen a Polgár Károly ur által felhozott és megerősített vadak kellő meglegelésre vonatkozólag még felhozhatjuk, hogy Polgár Károly ur volt éppen az, ki a nemzeti érzelmet neveléssé tette végett folyó évi március 15-ikén mindnyájunk megbotránkozására keblének egyik felén magyar nemzeti, másik felén fekete-sárga kokárdával jelent meg a színházban. Pozsony. 1901. március 24-ikén. Hatvani Ede. Somlár Zsigmond. Ladiszlav József. Polgár Antal. Csizsér Róza. Szantó Gáspár. Balogh Árpád. Léngh Lajos. Sz. Nagy Imre. Sz. Nagy Imréné. Dabis József. Thuryné. Csige Ilka. Petrik Ágnes. Korányi Frida. Fehérv Kamilla. Farkas Mihály. Körössy Giza. Galantay Aranka. Lángh Irma. Bódy Irén. Szécsi Dezső. Tihanyi Miklós. Kárpát Rezső. Németh János Soproni Ervin. Kövessy Lion. Kovács Ince. B. Homoki Anna. Rácz Ida. H. Lévai Berta. Lévai Etel. Bende Ödön. Gábor Nelly. Follinuszné Etel. Kovács Mariska. Tombor Aladár. Izsó Miklós. Kolozsvári. Juhász Lenke. Bognár Irma. Bánó Antal. Dézsy Sándor.

"Operaelőadás a Telefon Hírműködésben. A Telefon Hírműködő ma esti színdarabján a nagy. kir. Operaház előadását fogja közvetíteni előklésű lakására. Előadásra kerül a *Bajazet*, Leoncavalló drámája és utána a *Zulejka* ballet, melynek zenéje szintén hallható lesz az összes áramkörökön. Az opera-közvetítés után az est folyamán érkezett híreket olvastatja fel a Hírműködő, majd annak végével még 11 óráig *cigányzene* lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Emke és az Ébő kávéházából közvetít a Telefon Hírműködő.

MŰVÉSZET.

□ Az Iparművészeti Társulat közgyűlése. A Magyar Iparművészeti Társulat, amelyet joggal nevezzetünk a hazai iparművészet jövője letéteményesének, ma tartotta közgyűlést Ráth György főrendiházi tag elnöke alatt. A közgyűlést Ráth György elnök nyitotta meg, körülbelül ezeket mondván:

— Épp most van tizenhatodik éve annak, hogy társulatunk megalakult. Azóta állandóan az volt a fő törekvésünk, hogy alakilag és anyagilag teljesen független, önálló, nemzeti-művészeti ipart létesítsünk, közközlő lelkintén az iparszorgnak a tervező művészekkel való szövetségét. Működésünknek eleinte alig volt lozható eredménye. Nem tuduk megörömi, eloszlatni a vásárló közönségnek a hazai iparművészet iránti bizalmatlanságát. A fordulat a társulat életének tizedik évében állott be amikor a millénium kiállítás előkészítése napirendre került. Ezzel kezdetét veszi a társulat működésének második korszaka. Ennek vehető a párisi világkiállítás magyar kormánybiztosának az az elhatározása, hogy az iparművészeti csoportoknak előkészítését és rendezését reánk bízta. Ezt a feladatot elvállaltuk és kimondtuk, hogy *csak* teljesen eredeti tervrajzok alapján és a nemzeti jellegnek lehetőleg kidomborításával készült tárgyak kerülhessenek a kiállításra.

Midőn a tagtársak hathatós közreműködését a helyről kérem, erre azok az újabb számos tapasztalatok késztetnek, hogy a közpénzen létesített munkáknál és az egyes egyházi beszerzések alkalmával a teljesen versenyképes hazai műiparosokat külföldi vállalatok javára mellőzték.

A beszéd energikus befejezését tüntető, dörgő tapsal és éljenzéssel fogadták a társulat tagjai. Ezután Györgyi Kálmán vezértitkár mutatta be az évi jelentést, amely kiemeli, hogy a társulat Párisban három grand prix, huszonnyolc arany érmet, ötvenegy ezüst érmet, negyvenöt bronz érmet és negyvennégy elismerő levelet kapott. Majd beszámolt a Walter Crane-kiállítás szép sikeréről, s bejelenti, hogy a társulat vidéki kiállításokat fog rendezni, az első Szege-den. A tagok száma 415-el szaporodott és elérte az 1500-at. A közgyűlés minden irányban megadta a főmentvényt.

Végül közfelkiáltással újra megválasztották elnöknek Ráth Györgyöt, alelnökknek Szalay Imrét és Czipler Győzöt. A választmány egyharmadát szavazással újították meg és megválasztották a következőket: gróf Bánffy György, Béla Henrik, Faragó Ödön, T. Fischer Ignác, Fittler Kálmán, Jakabffy Ferenc, K. Lippich Elek, Nadler Róbert, Péterffy Lajos, Szmevcsányi Miklós és Vig Albert.

□ Ismeretterjesztő előadások sorozata vasárnap kezdődött meg. Az első előadó *Pasteimer* Gyula egye-

temi tanár volt, aki vasárnap és folytatólag hétfőn *Andrea Mantegna*, a XV. századbeli páduai mester műveit és művészi egyéniségét ismertette. Nézete az, hogy Mantegna a legnálább művészi egyéniségek közé tartozik és sajátosságait: az élelnek drámaiságait, a szép formát és színek iránti érzék hiányát germán eredetűeknek tartja, amit e két szóba foglal össze: *Mantegna Longobardus*. A nagyszámú hallgatóság élelnek figyelemmel kísérte a tanulságos és meglepő fordulatokban gazdag előadást s annak befejeztével az előadót élelnek megéljezte.

□ A nemzetközi kiállítás ingyen. A Nemzeti Szalon igazgatósága *Hock* János alelnök iniciatívájára érdekes és eléggé meg nem becsülhető újítást hozott be: elhatározza ugyanis, hogy az internacionális kiállítás teremt a *tárlat utolsó napján, e hó 28-án ingyen* nyitja meg a nagyközönség számára. *Hock* János ezzel az intézkedéssel módot kíván nyújtani a társadalom minden rétegének, hogy a külföldi mesterek alkotásaiban gyönyörködhessenek, másrészt ez az érdekes kísérlet biztos kules lesz annak a megállapítására: vajon mily mértékben és mily rétegrek nyilvánul érdeklődés a társadalomban a szépművészetek iránt, mikor azoknak élvezete semmiféle anyagi áldozatba sem kerül. Az ingyen napon, *csütörtökön reggel 9 órától esti 8 óráig* nyitva lesznek a Szalonnak a Cziráky palotában levő termei s az igazgatóság gondoskodni fog arról is, hogy hivatott szakértőik magyarázatokkal szolgáljanak e napon a közönségnek.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

□ A Kisfaludy-Társaság folyó hó 27-ikén (szerdán) délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia kistermében a következő tárgysorozattal tartja rendes havi ülését: 1. Folyó ügyek. 2. Beatrix királyné. *Berzevich* Albertől. 3. Költemények. *Szabolcska* Mihálytól. 4. *Homér* Iliászából. *Baksay* Sándortól. 5. Zárt ülés.

□ Szilgietti emléke. *Szilgietti* Ede születésének évfordulója alkalmából a nagyváradi Szilgietti-társaság felolvasó ülést rendezett. A megnyitó beszédet *Radt* Ödön mondotta méltatva a nemzeti irányt, mely Szilgietti műveiben lükrözködik, s amely utabban ismét diadart jut. *Márkus* László *Várny* Ferenc razát olvasta fel. *Kovács* János Szilgiettiről tartott felolvasást. *Biró* Lajos bemutatta *Ady* Endre költeményeit.

EGYESÜLETEK.

(A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete) vasárnap tartotta XI. rendes közgyűlést *Auer* Róbert elnöke alatt. Az elnök tartalmas megnyitó beszédében utalt a közgazdasági helyzet derengésére, mely remélni engedi, hogy az utazói kar érdekében az egyesület ezután még buzgóbb tevékenységet fog kifejteni. Hogy eddig sem volt az egyesület munkája eredménytelen, bizonyították az évi jelentés következő adatai: az egyesületnek ma már közel ezerkét száz tagja és százezer koronányi vagyona van; rendes tagjait báleset ellen biztosítja, az elhalt tagok özvegyeinek és árváinak jelentős segélyt nyújt, az elszegényedett tagtársakat alkalmi segélyezésben részesíti, két megrokkant rendes tagnak havi nyugdíjat ad, legújabbban pedig még külön segélyalapot létesített a volt érdemes tagok segélyezésére is. A 35.000 koronás évi budget egy ötöd része ezeknek a humanitárus céloknak a kielegésére van szánva. Amit az egyesület munkásságát illeti résztvevett az egyesület a szaktörvények előkészítésében s különösen a kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyainak szabályozásáról, a megrendések gyűjtésének korlátozásáról, az áru- és részlet-ügyletekről s a tisztességes verseny megrend-szabályozásáról szóló javaslatok tárgyában részletes előterjesztéseket intézett a kereskedelmi kormányhoz. De minden téren és minden tekintetben iparkodott az egyesület az utazói kar érdekeit megvédelmezni. A közgyűlés többek hozzájárulása után örömei vette tudomásul az évi jelentést s aztán az igazgatóság javaslata alapján egyhangúlag nagy lelkesedéssel színteleibeli taggá választotta *Ludwig* Gyula főrendiházi tagot, a magyar királyi államvasutak elnökigazgatóját. A tisztúásra kerülően a sor a közgyűlés egyhangúlag ura *Auer* Róbertet választotta meg elnöké, míg alelnökké maróthi *Fürel* Bertalan (u) és *Kántz* Arthur lettek. Az igazgatóságban megválasztott tiz taggá helyre megválasztották *Bányai* Samut, *Beer* Béla, *Freund* Bernátot, *Zsiger* Miksát, *Deutsch* Dezsőt, *Kiss* Jakabot, *Graf* Salamont, *Lévi* Józsefet, *Neuberger* Miksát és *Fuchs* Dezsőt. A felügyelő bizottság tagjai lettek *Abis* Samu, *Neuwelt* József és *Singer* Mór, póttagjai pedig *Eden* Gyula és *Kohn* Ede. A választás eredményének kihirdetése után *Dienes* Leó igazgatósági tag meleg szavakkal üdvözölte az ujonnan megválasztott *Auer* Róbert elnököt aki viszont az új alelnököket és az igazgatóságot üdvözölte. *Kántz* Arthur és maróthi *Fürel* Bertalan köszönő szavait a közgyűlés nagy tetszéssel fogadta. Hétfőn este barátságos lakoma volt, mely a választások izgalmaikat már egészen megszüntette.

(A mentők közgyűlése.) A budapesti önkéntes mentőegyesületnek vasárnap délelben lett volna a közgyűlése. Minthogy a tagok nem jelentek meg határozatképes számban, a közgyűlés megtartását bizonytalan időre elhalasztották.

(A Magyar Tanítók Kaszinója) vasárnap délután sikerült gyermek-hangversenyt rendezni. Az estély legnagyobb sikerét a VIII. kerületi polgári fiúiskola dalos köre aratta, mely Erődi Ernő tanár, ismert zeneszerző szakavatott vezetése mellett szebbnél-szebb dalokat énekelt. Az est sikerében osztoztak még: Balog Ernő, Kirschner Arthur, Gönczi Ilonka, Rajdák Irén, Rajdák Lajos, Walter Ada, Hermann Aladár és Seibert József, mint a Magyar Zeneiskola növendékei. A hangversenyt a kedves apróságok táncá követte.

(A Ferenc József kereskedelmi kórház egyesülete) ma tartotta rendes közgyűlést Hüttl Tivadar elnöke alatt. Az igazgatóság jelentése konstátálja, hogy a rossz gazdasági viszonyok az intézményre lényegesen befolyással nem voltak. A múlt év bevételei 228.383 koronát, kiadásai 208.037 koronát tettek és a bevételi többletből 20.180 korona a tartalékba került. A tartalékban most 140.687 koronára emelkedett és a törvényes magasságot 8885 koronával haladja túl. A jelentéseket a közgyűlés tudomásul vette, és a felügyelő bizottságba a volt tagokat újra megválasztotta. Miután Kohn S. Vilmos szék szavakban méltatta Hüttl Tivadar elnök önzetlen működését, a közgyűlés az igazgatóságnak, az orvosi karnak, Feder Ferenc pénztári igazgatónak és a tisztviselőknek köszönetet szavazott működésükért, az elnök a közgyűlést berekesztette.

(A budapesti rabsegélyező-egylet) tegnap, vasárnap tartotta közgyűlést dr. Székely Ferenc kir. főügyész, kormánybiztos jelenlétében a tagok nagy részvétele mellett. Bélyei Róka Gyula ügyvéd alelnök mindenekelőtt az egylet utolsó közgyűlésén megválasztott elnöknek, dr. Jekelfalussy miniszteri tanácsosnak elhunytáról emlékezett meg, mire az elhunyt elnök emléktétlét jegyzőkönyvileg örökítette meg. Az évi jelentés tudomásul vétele után a közgyűlés dr. Székely Ferenc ajánlására Tóth József tanfelügyelő, első alelnököt közfelfelkeltással elnökévé választotta. Az új elnök megköszönte a megítélt bizalmat és megígérte, hogy nagygyűlései előjei nyomán fogja az egyletet szolgálni.

SPORT.

Football-napok.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 28.

Négy magyar football-csapatot ért vereség a két ünnepnapon, négy nemzetközi mérkőzésen. Csehek, osztrákok verték a mi derék labdarugóinkat. Bécsben és idehaza, s amíg legalább itthon keményen megszerírták a cseh Slaviát a mi embereink, Bécsben nagyon szomorú volt a kudarc. A bécsi Athletikai Klub 6:0-al verte a műgyermekieket, egyik legjobb csapatunkat, a Krieketereket pedig 9:0-al bántak el a ferencvárosiakkal, egy beteges ambíciójú football-csapatunkkal, mely — amíg idehaza sem elég erős, hogy megállja helyét — idegenben meggyűlölt labdarugókat. Nagyszámú megbosszulta magát kilenc rugást kellett elszenvedniük, míg ők közelibe sem jutottak a bécsiek kapujához.

Mialatt a bécsiek nem kevesebb, mint 15 góllal, maga a kedélyes bécsi publikum pedig szokása szerint „Pfuj Ungarn, schämts euch“ üvöltésekkel kedveskedett a magyar vendégeknek, addig idehaza tárt karok fogadták a cseh Slaviát. A magyar ifjak mint kedves vendégeket ölelték keblükre a cseheket; szombaton nagyot mulattak velük, vasárnap pedig sok ezer ember előtt volt meg football-tornájuk, a csömöri-uti pályán.

A Torna-Klub csapata állt szemben a Slaviával; ami legjobb csapatunk a kontinens egyik legjobb, talán legerősebb csapatával. Osupa tagbaszakadt cseh legények, piros-fehér dresszük óriási izmokat takar. A közönség barátságosan fogadta őket, az éljenzésbe még a lelkes Nasdar is beleegyült.

A játék sportnyelvén szólva igen sebes pácoban kezdődött. Szégyületes tempóban röpült ide s tova a labda, s végül cseh földön állapodott meg, ahova roppant ügyesen vitték a magyarok a Slavia fedezetlen keresztül. Gyönyörűen kombinált játék után Ray berugja az első gólt a csehek kapujába s ennek nyomán olyan rengeteg tapsvihar tör ki a tribünön, amelyet goal még nálunk nem kapott. A játék most még vadabban kezdett folyni: a csehek elkecserekedve igyekeztek a labdát hatalmukba keríteni és sikerült is nekik átvinni a harcot magyar területre. Itt a küzdelem hevében egyszerre összeesett egy jól megtermett cseh, a Slavia center-esatárja s miután feldörzsölték ajkából, egy tartalék esatár folytatta helyette a játékot. A vendég balesete finomabb játékra indította a magyarokat, amit a csehek természetesen azzal viszonzottak, hogy képtelenül durván játszottak tovább. Rendkívül eleven tempója játék után azzal végződött az első half time, hogy mind a két csapatnak 2-2 góljá volt egymással szemben. Magyar részről mind a kettőt Ray rugta az angol Windett segítségével, aki ezután játszott először a magyar csapatban, melynek tagja lett.

A második félidő újra elkecserekedett tempóban

kezdődött. Jó negyed óra eltelt, s még egyik csapat sem tudta a győzelmi gólt megszerezni, amikor végre a Slavia jobb szélső esatárja, egy Baumruck nevű cseh markos asléta benyomta a labdát a magyarok kapujába. Ekkor a magyarok újra erősen támadtak s amikor már veszedelmes kezdett lenni a csehek pozíciója, kiderült a vendégek véghetetlen ravaszsága. Egy cseh vendégünk ugyanis a lábtörés szimptomái közt összeesett s fájdalmas arccal intett, hogy nem tud tovább játszani. A magyarok már fel akarták függeszteni a játékot, amikor a tribünről zajosan figyelmeztették őket:

— Folytatni a játékot! Csak szimulál a cseh...

A játék erre megkezdődött, amit látva a labdát törött cseh, úgy elkezdett nyargalni a labda után, mint egy Derby-ló. Ekkor már, meglevén az egy gól előgryk. tisztán védelemre saorítkoznak s ebben meglátott, hogy csakugyan mesterek. Remek összejátszások valósággal csodás volt a hátrédek ügy dolgotak, hogy a márkilöbésben is fardat magyarok képtelenek voltak még egy gólnak. A küzdelem vége 3:2 volt a csehek javára, ami szigorúan véve a dolgot, ilyen játékmódor mellett inkább a magyarok győzelmének mondható, mint súlyos vereségnek. Ha még hozzávesszük, hogy legjobb játékosaink közül Mannó és Harsády ezutal elég gyöngén játszottak, bátran konstátálhatjuk, hogy a mi legjobb csapatunk teljesen egyenrangú a Slaviával.

A torna-klub után hétfőn az atléták következtek sorra, új csapatokkal, mely most először jelent meg a nyilvánosság előtt. A football-versenyek papír-számítói 10:0 eredményt jósoltak a Slavia javára, ezért még a legoptimistább magyar sem remélte, hogy a kezdő atléták akár egyetlen gólt is kirugnak a csehek felé. A közönség biztatta ugyan az atlétákat, de csak mosolyogva, hitetlenül s még arra is költöttek fogadásokat, hogy cseh területre nem is jut a labda.

Gyors egymásutánban történt meg az első két goal, perze mind a kettőt a csehek rugták. Itt aztán belemelegedtek az atléták s erős támadásba fogtak, melynek során egymást érték a „doub“ és „treple eventek“. Itt két, ott három cseh és magyar bukott fel, s egy ilyen bármás bukást ügyesen kihasználva, a magyar Misky derekasan vitte be a labdát a csehek kapujába. Ez a goal megfordította a játék egész medrét. Az első félidő pyrrhusi győzelme, 3:1 góljá a csehekét újra durvább játéka indította, még emellett is megtörtént az a csoda, hogy elhunyt már a második félidő háromnegyed része és még mindig nem tudták az atléták védelemét megtörni. A második félidő eredménytelenül végződött volna, ha nem történik egy incidens, amely esaknem megszakította a magyar-cseh barátságot. Az atléták határbírója ugyanis leintette zászlójával a játékot, mert a labda kívül volt a vonalon; a csehek azonban ennek dacára vitték tovább a labdát és berúgták a magyar kapuba. A bíró a vendégekre való tekintettel meghagyta goalnak a szabálytalan gólt, aminek az lett a következtése, hogy az atléták határbírója ott hagyta a játékot s más vette át a határbíráskodást. Pár perc múlva aztán 3:1 goal eredménytel a csehek javára bevégződött a játék s a közönség lelkesen megéljenzte az atlétákat, akik kezdő csapat létükre ilyen szépen megállták helyüket a csehek ellen. Mig a Torna Klub csapatában Ray, Ordódy, Windett és Lucins, az atléták csapatában Misky, Zsaby és Mannó játszottak igen jól.

A cseh-magyar football-háború különben egy nagyon különös jelenségről is tanúságot tett. Egy régi magyar vonásról, amely úgy látszik, a footballban is jellemzi a mi véreinket arról, hogy nem szereti egymást a magyar. Ha a mi magyaraink idegenben játszanak, győzelem esetén örülnök kell, ha ép bőrről menekülnek, úgy összefonó ellenük minden nemzetiség; itt pedig pár száz nem egészen érett magyar fiú olyan neve ellenül tüntetett a csehek mellett, s ósárolta hangosan, illelen megjegyzésekkel a magyar csapatot, csak azért, mert ők egy másik, gyámoltalanabb magyar csapathoz tartoznak, — hogy esaknem veredekes támadt belőle a tribünön. Ezek az értelem elemek képesek arra, hogy elvegyék a közönség kedvét a footballsporttól, mely a mostani pillanatnyi kudarc dacára is olyan jó remények közt ver győzelem a magyar fiataliságnak.

• A Lincolnshire. Holnap kezdődik meg Lincolnban az angol sikversenyszezon s mindárt az első napon dől el Anglia legnagyobb tavaszi handikapja, a Lincolnshire. Nem kevesebb, mint 30 ló indulása várható a versenyben, melynek Little Eva, Marconi és Harrow a favoritjai Angliában, mig a budapesti fogadók Harrowt és Forfarshiret favoritálják.

Legujabb.

Peking, március 25. A követek ugylátszik nem tudnak megegyezni a fölött, hogy a rendőri szolgálatot a követési negyedben hogy szervezzék. Néhány követ fölvetette azt a kérdést, nem volna-e célszerű kormányait felkérni, hogy vegyék meg egyszer megfontolás alá azt a határozatot, hogy erős követési őrségeket szervezzen, mert ez nemcsak az udvartartán vissza a visszatéréstől, hanem a kinnaiakkal való érintkezés nézve is veszélyt képezne, mert nem volna lehetséges a csapatokat a követek negyedén belül tartani, amioh pedig Csing és Li Hung Csang ragaszkodtak. Ha a kinnaiak keddig nem írják alá a mandzsuiai egyezményt, Oroszország megszakítja a tárgyalásokat és továbbra is megszállva tartja Mandzsuriát. Giers orosz követ magartartása a tanácskozásokról nehézségeket, sőt kellemetlenségeket okoz, mert vagy megtagadja hozzájárulását, vagy egészen félrevonul.

Nyíltér.

BRÜLL IRMA

Minden tévedés elkerülése végett ez úton tudatunk tisztelt vorozószásmagunkkal, az előző hölgyvilággal, hogy 22 év óta fenálló elsőrangú női közlönyzetünk csak a ZSIBÁRUS-UTCA 1. szám alatt létezik és semmiféle böküzetrel nem bírok, sem pedig egy céggel hasonló nevű üzettel összeköttetésben nem állók.

Egyarásmind szíves értesítésre adom, hogy párisi és bécsi kiadásaimból megérkezve, üzletemet a tavaszi és nyári divat legelőgánsabb újdonságaival láttam el, melyeknek megtekintésére tisztelettel felhívom becses figyelmét.

BRÜLL IRMA

IV., Zsibárus-utca 1. szám.

Az ünnepek alkalmából ajánljuk kitűnő és közkedveltségnek örvendő, saját gyártmányu

TRANSILVANIA és
Vaen Bruit pezsgőnket.

Louis François és Társa
— PROMOTOR. —
Csás. és kir. udvari szállítók.

A budapesti áru- és értéktőzsde összes választóinhoz!

Tisztelt tagtársak!

Az 1901. év március hó 27-én délután 3 órakor megejtendő tőzsde-tanácsosi választás alkalmából szives pártfogásukba ajánljuk következő jelöltjeinket:

Herzfeld Frigyes

a Schreiber D. és Fiai cég beltagja,

Horváth Elemér

miniszteri tanácsos, az Osztrák-magyar bank n. alkormányzója stb.

Strasser Alfréd

a Strasser és König cég beltagja.

Hazafias tisztelettel

Az összes tőzsdetagok által kiküldött végrehajtó-bizottság.

Balla Vilmos,

b. jegyző.

Beer I. Izsó,

b. elnök.

(Az e róval alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Bucsú Sárkány Józseftől. Ma délelőtt fél tizenkét órakor bucsuzott el a budapesti büntető törvényszék s büntető járásbírósa a nyugalmába vonuló kir. ítélőtáblai alelnöktől, Sárkány Józseftől. Kévéssel tizenegy óra után gyűltek össze a törvényszék s büntetőjársbírósa összes bírái a törvényszék elnökének szobájában, ahonnan Zeitsway Leo vezetése alatt át-

mentek a kir. ítélőtáblára. A nyugalmamba vonuló táblai alelnökhöz Zsitvay Leo intézett búcsubeszédét, hangsúlyozva, hogy Sárkány József évtizedeken át büszkesége, disze volt a bírói karfak. Sárkány József megindultán fejezte ki köszönetét bírói társainak búcsúdvözlésükért és röviden vázolván a saját pályafutását, buzdító szavakkal lelkesítette bírói társait magasztos pályájuk nehézségeinek leküzdésére. A percekig tartó éljenzés után az alelnök minden egyes bíróval kezet fogott. A kir. ítélőtábla bírái szerdán, e hó 27-ikén vesznek búcsút nyugalmamba vonuló alelnöküktől, aki addig rendesen intézi hivatalos ügyeit.

TÁVIRATOK.

Trieszt, március 25. A lapoknak a *Proteo* gözös elsüllyedésétől közölt híre teljesen alaptalan. Ez a gözös ma éjjel 1/12 órakor hajózott át a curzolari csatornán.

Lemberg, március 25. Dr. Goldmann Bernát Lemberg városi tanácsgyűlési képviselője ma meghalt.

Páris, március 25. A *Gaulois* értesülése szerint az orosz katonai attasé *Lazarev* ezredes kinevezése dacára is megtartja párisi állását. *Lazarev* talán csak azzal a külön megbízással jön Párisba, hogy a francia fegyvergyáraknak átadja az orosz kormány jelentékenny megrendeléseit.

Bréma, március 25. A *Weiland* ellen folytatott vizsgálat be van fejezve, de semmi olyast nem derített ki, amiből összeesküvésre lehetne következtetni. *Weiland*ot kórházba vitték, hogy elmeállapotát megfigyeljék.

Kiel, március 25. Egy torpedó-naszád ma nekiment a *Charlotte* iskolahajó egyik gőznaszádjának, amely pár perc alatt elmerült. Egy matróz és egy fűtő vízbe fullt.

Moszkva, március 25. Tegnap *Vassilursk* faluban farkasok megmártak tizenegy földművest, akik közül ketten meghaltak, a többi bevitték a moszkvai bakteriologiai intézetbe.

Az angol király küldöttei Bécsben.

Bécs, március 25. Az angol király trónralépésének notifikálására ideküldött külön követtség *Wolseley* lord vezetésével ma délután 5 óra 23 perckor ideérkezett. A pályaudvaron a szolgálatra kirendelt *Resnick* vezérőrnagy és *Hohenlohe* Gottfried herceg vezérkari százados, továbbá az angol nagykövet és a nagykövetség személyzete fogadták a küldöttséget. Az üdvözlés után *Wolseley*, aki angol tábornagygy egyenruhát viselt és a többi urak udvari fogatokon a Hofburgba hajtottak, ahol 6 felsége vendégei lesznek. Holnap délután 1 órakor 6 felsége külön kihallgatáson fogadja *Wolseley*-t. Este *Wolseley* tiszteletére 6 felségénél ebéd lesz.

Összeesküvés Braziliában.

Páris, március 25. A Havas-ügynökség rio de janeiroi jelentése szerint Mello tengeragyrot, az 1903. szeptember 6-iki forradalom vezérét, a kormány rendeletére elfogták.

Rio de Janeiro, március 25. A letartóztatott Mello tengeragyrot északra viszik, ahol megvárja a további parancsokat. Kivüle letartóztatottak egy *Borliada* nevű portugáliai embert is, akit szintén deportálnak. Minden nyugodt.

New-York, március 25. A *New-York Herald*-nak jelenti rio de janeiroi tudósítója, hogy *Burgal* báró, a monarkista összeesküvésnek egyik vezére, aki az összeesküvést leleplezte, *öngyilkosságot követett el*. A hatóságok folytatják a nyomozást. A tudósító jelenti továbbá, hogy *Sao Paoloban* a csőcselék megtámadta az egyházi telepítvényeket és megölt négy szerzetest.

New York, március 25. *Brazília* washingtoni követe nem kapott semmi oly jelentést, melyből felkelés kitörésére lehetne következtetni. Báró *Burgal*ról aki a rio de janeiroi monarkista összeesküvést elárulta sincsenek közelebbi adatai. A *New York Herald* rio de janeiroi távirata szerint egészen rendkívüli óvintézkedéseket tettek a felkelés megakadályozására. Az összes aggodalmak a haditengerészetre koncentrálnak. A hadihajókat szigorúan őrzik, mert azt hiszik, hogy azoknak tisztjeiben nem lehet teljesen megbízni. Az összeesküvés részleteiről megtudták, hogy az elnök meggyilkolásával szándékoztak megadni a jelt a forradalom kitörésére. Az általános izgalom közepette a hadseregben és a haditengerészetben levő monarkisták hatalmukba akarták ejteni a várost és a kormányépületet. A kormányhatalmat egy triumvirátusnak adták volna át, mely Mello tengeragyrból, *Carluar* tábornagyból és *Lafayette Pereira* ügyészből állt volna. Mello a rio de janeiroi öblében hergonyozó *Uta das Cobras* hajóra vitték, mert attól tartanak, hogy Rio de Janeiro-ban való maradásra zavarkák szolgáltatnak őket.

Bourgeois a kongregációk ellen.

Páris, március 25. A képviselőház folytatta az egyesületi törvény tárgyalását a 13. cikknél. *Bourgeois* elítélte a kongregációk oktatását, mely támadás a polgári társadalom ellen. Idézi a feladatokat, amelyeket a szerzetesrendek a keresztény iskolákban a tanulókkal csináltatnak és amelyekben dicsőítik az inkvizíciót, elítélik a lelkiismereti szabadságot és egymás ellen izgatják a polgárokat. *Bourgeois* így végzi: Az ily módon nevelt gyermekeknek milyen lesz egykor a gondolkodásuk! Kimennek az utcára és ez a polgárháború lesz. (Tetszés.) Több képviselő indítványozta, hogy ezt a beszédet fulragaszokon tegyék közzé, amit a Ház 293 szavazattal 220 ellenében el is határozott.

Leigues közoktatásiügyi miniszter kiemeli az állam jogát a tananyag megállapítására és felhívja a kamarát, hogy ne adja meg a kongregációknak azt, amit a monarohia megtagadott tőlük. (Hosszantartó tetszés.)

A délafrikai szabadságharc.

Fokváros, március 25. E hó 22-én Hartebestfontáinál kemény harc folyt, amelyben különösen az Imperial-Light-Horses és yeomanry-csapatok vettek részt.

Durban, március 25. Vagy 400 boer ptecenten Vlaklanktől északra szétrombolt egy közleketek vívó vasuti vonatot és azután több kocsi-rakomány-készlettel elvonult.

Brüsszel, március 25. *Krüger* a jövő hónapban utazik Amerikába, hogy Mac Kinleyst interviuozza kérje fel.

London, március 25. (Az alsóház.) Egy kérdésre Chamberlain gyarmatügyi miniszter kijelenti, hogy a *béketárgyalásokat* a délafrikai köztársaságokkal befejezték. A kormány teljesen megmarad a már közölt nézetei mellett és nincs szándékában a tárgyalásokat újból megkezdeni.

A Kongó-kérdés.

Brüsszel, március 25. A *Petit Bleu* szerint a Kongóállamnak Belgium által újból való átvételének kérdése, melylyel a kamarák husvét után fognak foglalkozni, a következő megoldást fogja nyerni: A kormány javasolni fogja, hogy a Kongó államot vegyék át ismét azonnal, még pedig mint belga koronagyarmatot, melyet a király a parlament közvetlen beavatkozása nélkül igazgat.

A marseillei zavargások.

Marseille, március 25. Az az indítvány, hogy választott bíróság ítéletét kéri ki, jelentékeny megnyugtató keltett. A rend fenntartására irányuló intézkedéseket korlátozták s a csapatokat az utcáról visszavonták. Csak néhány közúti kocsi közlekedik. Az éremmnások sztrájkja mindjobban kiterjed.

Marseille, március 25. Ma délután több incidens történt, amennyiben a sztrájkolók a Prado-n kövekkel dobálták a közúti kocsikat, és az ablakaikat betörték. A lovasság szétosztotta a tüntetőket.

Marseille, március 25. A helyzet változatlan. A délelőtti folyamán komolyabb incidens nem történt elő. A sztrájkoló kocsivezetők száma körülbelül 1200. Csak néhány lövésűti kocsi közlekedik. A rend fenntartására tett intézkedéseket enyhítették. A sztrájkoló rakodóparti munkások száma összesen 1300, noha a Place Jodelle-on álló sztrájkolók sok munkást visszataranak a munkától.

Antiklerikális tüntetések.

Páris, március 25. A Havas-ügynökség jelentése szerint e hó 19-én Thomarban (Portugália) zavargások történtek. Egy tömeg bábuakat akart elégetni, amelyek jezsuitákat ábráltak. Egy ember egy ilyen bábut elvitt amiből lármás tüntetés keletkezett. A rendőrök revolvért rántották és a tömeg ellen nyomultak. amely a rendőröket és a jezsuitákat gúnyos kiáltásokkal illette. Erre kirántott karddal lovasság lépett közbe, de a tömeg ezt is kövekkel dobálta meg. Számos elfogatás történt.

Közigazdasági táviratok.

Páris, március 25. Néhány nacionalista lap azt írja, hogy utóbbi időben a radikális adópolitika okozta nyugtalanság miatt sok francia tőke vándorolt ki külföldre. Az illető lapok szemére vetik a kormánynak, hogy semmit sem tesz ennek a káros jelenségnek a megakadályozására.

New York, március 25. (Terménytársaság.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8 1/2 (8 1/2). Aprilisa 7.67 (7.92). Juniura 7.69 (7.88). New-Orleansban helyben 8 1/2 (8 1/2). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 8.05 (8.05). Stand white Philadelphian 8. — (8. —). Refined in Cases 9.10 (9.10). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — *Zsír:* Western steam 8.35 (8.25). Robo és Brothers 8.50 (8.30). — *Tengeri irányzata szifárd.* — Márciusra 49. — (—). — *Májusra* 47.1/2 (47. —). Juliura 47.1/2 (46.1/2). — *Buza* irányzata tartott. Piros ózsi helyben 81.1/2 (81.1/2). Márciusra —. — (80.1/2). Májusra 80.1/2

(80.1/2). Juliura 80.1/2 (80.1/2). Szept.-re 79.1/2 (80.1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/4 (1.1/4). — *Kávé:* Iair Rio 7. sz. 7.1/2 (7. —). Márc.-ra 5.55 (5.50). Juliura 5.65 (5.65). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.75 (2.75). — *Cukor:* 3.1/2 (3.1/2). — *On:* 25.87 (26.60). — *Réz:* 17. — (17. —). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 25. (Terménytársaság.) (Zárlat.) *Buza* irányzata tartott. Márciusra 74.1/4 (75.1/4). Májusra 75.1/2 (76.1/4). *Tengeri irányzata szifárd* — Márciusra 41. — (40.1/4). — *Zsír:* Márciusra 8.05 (7.80). Májusra 8. — (7.87). — *Szalonna short clear* 8.40 (8.25). — *Sertésbuz:* Márciusra 15.55 (15.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÖZGAZDASÁG.

A fővárosi kereskedők betegsegélyező pénztára tegnap tartotta Sándor Pál elnöke alatt rendes közgyűlését. Az évi jelentés kegyeltes szavakkal emlékeztet meg a múlt év elején elhalt elnökről, maróthi Fürst Jakabról. A megválasztott új elnökség az igazgatósággal együtt a lefolyt évben is a pénztárt ugyanabban a humánus szellemben vezette tovább, mint azt a tagok már 8 éve megszokták. A jelentésnek erre vonatkozó adataiból lelejtendő, hogy az új elnökség a szakorvosi rendelő intézetre fektette a főszűrt, annak a modern orvosi tudomány minden vivmányaival felszerelt új helyiséget rendezett be. Az összes bevételek 47857 K., a kiadások 47575 koronát tettek ki. A pénztár a törvénynek megfelelőleg a tagdíj-bevételek 10%-át az tartalékalapra fordította és ez most már 32.450 koronára rug. A tagok száma 2261. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette és megadta a felelmentyvit és *Medvei Zsigmond* indítványára az igazgatóságnak sikeres működéséért egyhangúlag köszönetet szavazott.

Ezután a választások következtek: Megválasztattak az igazgatóságra: maróthi Fürst Bertalan, Kanitz Géza, Stern Henrik, Schwarz József, Schlinger Mór és Schmidhammer Fülöp, a felügyelő bizottságra: Káldor József, Pálinkás Zsigmond, Redő Ignác, Frisch Ignác, Adamann Mór, Miklós Mór, Vidor Ede, Weisz Adólf, Grosshaus Sándor és Smidg Alred; a választott bíróságra: Fröhlich Miksa, Klein Bertalan, Medvei Zsigmond, Schuler József, Koltai Mátyás, Richter David, Ungár Károly és Dénes Gyula.

A *Danubius Schoenichen Hartmann-egyesület* hajó- és gépgyár részvénytársaság dr. *Berezvitz* Albert elnöksége e hó 24-én tartotta közgyűlését. Az igazgatósági jelentés szerint a hajómegrendelésekben évek óta tapasztalt pangás javulásra a kiadások nem kedvező, mért is az igazgatóság javaslataira a közgyűlés elhatározta, hogy ezen üzletág beruházását a részvénytőkének 25%-kal való leszállítása által epyszerre törleszti. Ezen intézkedés által a részvényesek lényegesebb érdekei nem szenvednek, viszont a vállalat az évről-évre visszatérő beruházási értéktörlesztéseknél mintegy évi 150.000 koronát takarít meg, amely összeg a többi kedvezően fejlődő üzletágak jövedelmével a részvények állandó rentabilitását még kevésbé kedvező gazdasági viszonyok között is valószínűvé teszi. A zarszámlálás 239 149 K. 18 f. bruttóvereséggel zárul, melyből 203.376 K. 50 f. a beruházások értékesítkéntesére, 200 K. a tartalékalap gyarapítására fordítottak, a maradvány pedig új számlára vitetett át.

A megejtett választásoknál igazgatósági tagokul újból megválasztottak: dr. *Berezvitz* Albert v. b. t. t., Tolnay Lajos miniszteri tanácsos Baumgarten Henrik, Egyedi Lajos, Éppler Oszkár Freiszleder Nándor, Freudenberg Ráfael, Pösch Gyula, dr. Rosenberg Gyula, Schuler Imre, Szűts Béla, Ullmann Adólf, Walkó Lajos és Weisz Manfréd. A felügyelő-bizottságra: Mészáros János, Auer Mór, dr. Helai Ferenc, Könyi Manó, Neumann Odóla és ifj. dr. Pekár Imre.

Napirend.

Naptár: Kedd, március 26. — Római katolikus: Manó vt. — Protestáns: Manó. — Görög-ország: (március 13.) Niofor pl. — Zsidó: Nisan 6. — Nap 6 óra 35 perckor. — Nyugszik: 6 óra 4 perckor. — Hold kelet: délelőtt 9 óra 22 perckor. — Nyugszik — óra 24 perckor délelőtt.

A földművelési miniszter nem fogad. Az osztályszolgák húsvéti délelőtt 9 órakor. Nemzeti Múzeum. Régiségár. Nyitva van délelőtt 9 óráltól 1 óráig. — Többi társ 1 korona belépődíjjal meglekinthető. Iparművészeti múzeum az Üllői-úton nyitva 9—1-ig. Tekonológiai iparmúzeum nyitva van délelőtt 9 óráltól 12 óráig és d. u. 2 óráltól 6-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Földtani Intézet múzeuma (Stefánia út 14.) nyitva délelőtt 10 óráltól 1-ig. Belépődíj 1 korona. Közelkedési múzeum zárva. A Tudományos Akadémia Goethe-szobája zárva. Múzeum könyvtár nyitva d. u. 9—1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óráltól 12 óráig és délután 3—8-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-út 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-órtól délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szaknyelvtár VII. kerületi út 22. sz. Hivatalos órák: délelőtt 9—12 óráig és délután 3—6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítás, a keleti mintáir és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás, melyben az üzletvezetéshez árusításokat is eszközöl a városi ipari iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 óráltól 12 óráig és délután 2 óráltól 4 óráig. A kiállítás kiemelteték központi üzletvezetési képzése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

ÁCS GYULA

főfőszabó

HAUSZ LIPÓT FIA

ujjas-utca 18. (Az Bérari-kávéház mellett.)

fiú és gyermekruhákban!

szép mintájú és kényelmesen eszüköltöttek.

Ár: 100

Almatanságnak

orvosozni nélkül gyógyításról
itt írtak az 3. korc. Cse-
Fény Miklósnál kapabó.
Eger, (Hegyes.)

8984

Gyorsírás!

tanfolyam. Stóizs-fényes
rendez. Magyar és idegen, le-
velel és vita-írás. Oktatás
tanított vezetés alatt. Oktás
a gépi írás tanításánál. Bír-
lagen tudat rendszert. szert.
Jelenként lehet a Remington-
Chavez Company vezér-é-
pítéssel, Károlyi György
edg. Doroty-a.

ALMAIANSÁGNAK
 orvosos nélkül gyógyítható
 írt fűzet ár 3 korona. Csak
 Fényi Miklósnál kapható.
 Eger, (Héveam.) 8984

Gyorsírás!
 tanfolyam. Szóíz-ígyésvi
 rendszer. Magyar és idegen, le-
 velés és vita-írás. Oktatási
 tanított vezetés alatt. Oktási
 a gépi és kézi írást. Bír-
 lagon tudat rendszer szerint.
 Jelentkezés lehet a Remington-
 Chicago Company vezér-képi
 részlegénél, Károlyi György
 cég, Dorottya-s.